

MĀSAK LIETUVA

NR. 55

**MŪSU KAINOS
atatinka mūsų**

**PAGAMINTU
BATU tikrai
vertei**

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda.
Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados
pateikia vertingus gaminius.

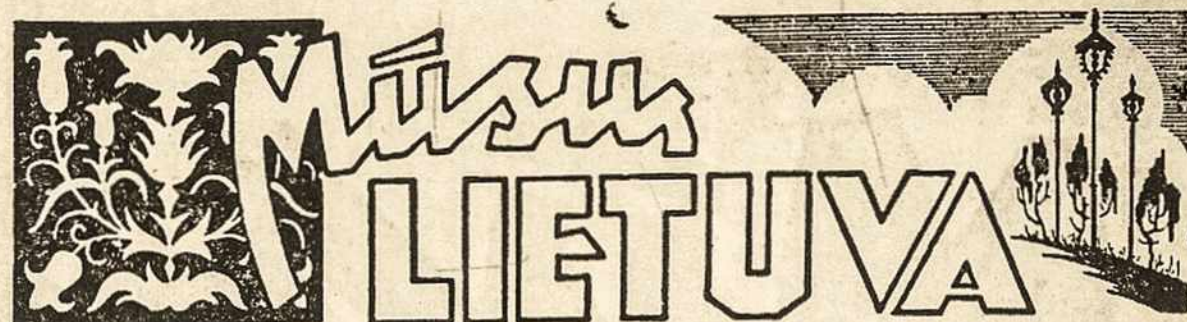
Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADO JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

LOJA: AV. ZELINA, 73

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:

AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

AV. DUQUE DE CAXIAS, 237 - SÃO PAULO

D Ē M E S I O

Nekurie "M. L." skaitytojai ir bendradarbiai, siųsdami korespondenciją "M. L." Redakcijai ar Administracijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžute 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, kad ateityje prašome žymėti tik pašto dėžutės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribose paštas adresatams nepristatomas.

VIENTELIAI ATSTOVAI
G A I S O J O V A N D E N S
L I N D O Y A

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMŪOS CARRIERI LTD.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmogaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.

Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Vasario 4 d. (Fevereiro)

Nr. 3 (55)

TAUTOS HIMNAS

STASYSLA

Kiekvienas lietuvis mažas ar suaugęs, savo krašte ar svetur — kartoja kaip tautinio išpažinimo malda: Lietuva Tėvynė mūsų. Kiekvienas žino šio tautinio mūsų Credo žodžius. Tačiau ne kiekvienas pagalvoja, kokių gilų turinių, kokią dvasinę programą jis išreiškia.

Mūsų tėvynė yra didvyrių žemė — tai pagrindinė tiesa, ne tik istorinė, bet ir nūdieninė, ne tik faktas, bet ir įpareigojimas.

Istorija suveda didvyrius iš įvairių laikų ir luomų, neklausdama, kuo jie skyrėsi gyvenime. Ir mums šiandieji vistiek, kas jie buvo: valdovai, valstybininkai ar kariai, rašytojai, publicistai ar knygnešiai, Kražių, Kenstaičių ar Žemaitkiemio vyrai ir moterys, kaliniai ar tremtiniai dėl savosios kalbos, rašto ar tikėjimo, savanoriai, rezistentai ar partizanai. Juos visus apjungia vienas vardas didvyriai. Ir po to, kai savo gyvenimu, drąsiais žygiais ir aukomis pasidarė didvyriais, jie nebepriklauso daugiau nei žemaičiams, nei aukštaičiams, nei suduviams, juo labiau jokiai klasei, srovei ar ideologijai. Jie tampa visos tautos, visų lietuvių, visos mūsų Tėvynės bendras dvasinis turtas, pasididžiavimas, įkvėpimas, stiprybė.

Didvyriškumas, apsireiškęs tautos vaikų gyvenime ir veikime, tampa istorinė vertybė. Tačiau jis lieka visada ir pedagoginė vertybė. Jis žavi, kalba, skatina, vadovauja. Tuo būdu jis turi ne tik užbaigtą praeitį, bet ir atvirą, plačią ateitį. Savo amžina dabartimi didvyriškumas pasireiškia kaip moralinė vertybė. Istorinis didvyrių pavyzdys parodo tik tą jėgą, kurią savyje slepia ši dorybė. Jie dirbo Lietuvos naudai ir aukojos žmonių gėrybei, nes jie jautė besąlyginę sąžinės įpareigojimą. Jie nesitenkino tuo, kad lietuviais yra gimę, bet tokiais norėjo likti patys ir visus tokiais išlaikyti. Ir jie pasirinko aukos, kančios, kovų kelią. Tai ir buvo tas dorybių kelias, kariuo turi eiti kiekvienas lietuvis.

Sąmoningas, doriškai apsisprendęs lietuvis turi prieš akis šviesų, idealų savo Tėvynės vaiz-

dą. Tačiau jis regi niūrią, klaikią ir tamsią tikrovę, kuri idealų Tėvynės vaizdą temdo. Jis todėl šaukiasi saulės, kad toji tamsuma Lietuvos padangėje prasisklaidytų. Ta saulė, aišku, nėra fizinė. Tai simbolis dvasinės šviesos. Mes, lietuviai šitą dvasinę šviesą negalime išaiškinti kitaip, kaip atspindį amžinosios šviesos, kuri viena tegali visas tamsumas išsklaidyti. Lietuvis tiki, kad ši šviesa iš amžių glūdumos lydi mūsų žingsnius ir jis juo labiau tuo tiki, juo pikčiau tuos pačius žingsnius sekioja, kaip koks priešas, įvairios tamsos ir nykumos. Jis supranta, kad šviesos ir tamsos kova yra ir bus nesibaigianti. Tačiau jam aišku, kad jo Tėvynė niekada nenusilenks tamsai, nes, tai padariusi, ji prarastų dvasinę ir fizinę gyvybę.

Šviesa ir Tiesa yra dvi sąvokos, dvi vertybės, kaip dvi sesės, kurių neišskirsi ir nepadalysi. Lietuvis, kartu su savo tauta, kovoja dėl abiejų, arba kovodamas dėl vienos, kartu kovoja ir dėl kitos. Lietuvis nepadalina tiesos sau ir saviškiams, nes tiesa nedaloma. Jis ieško tiesos draugų visur ir pats tiesą visiems skelbia, nes kiekvienas, net ir kitos tautos žmogus, kurs tik tiesa, remia ir mūsų Tėvynės kovą. Išpažindamas šią vertybę, lietuvis dirba bendrai žmonių gėrybei, o drauge ir Lietuvos naudai.

Išbaigtas ir išryškintas lietuvių kelias vainikuojamas Lietuvos meile. Ta meilė nėra egoistinis jausmas. Ji nėra tik žodis. Meilė, šviesa ir tiesa sudaro neišskiriamą trejetą, plaukiantį iš vieno šaltinio, kaip iš kokios saulės. Meilė, drauge su šviesa ir tiesa, sutirpdo visokią melą, visokią klastą, apgaulę, neapykantą. Ji nesiduoja suvedžiojama klasinio, partinio, ambicinio ar savinaudinio siaurumo, kurie skaldo Tėvynės vaikus. Atvirkščiai. Ji glaudžia lietuvių prie lietuvių, nušviesdama teisingąjį kelią. Ji nėra akla, kuri nemato blogio, puvėsių ir pelėsių, kurių aukomis pasidaro kai kurie Tėvynės vaikai. Jos tikrasis vaisius — tautos vienybė. Interesų kova, kad ir Lietuvos vardu vedama, vienybę

veikiau žudo, nei kuria ir palaiko. Reikia širdimi degti, reikia mylėti Lietuvą, visų Lietuvą, kad atsirastų sutarimas tarp jau atskirų dalių ir atskirų narių.

Lietuvos Himnas yra, kaip matome, himnas tautinėms dorybėms, didvyriškumui, šviesumui, tiesumui, meilei ir vienybei. Gražesnės tautinės giesmės mums niekas negalėjo sukurti. Tauta gali didžiuotis savo himnu išpažindama dvasinę

programą, kuri yra pirmoj eilėj G e r i o p r o g r a m a. Gal būt tas atsitiko todėl, kad gerumas yra būdingiausias mūsų tautos bruožas. Atsirem-damas šiuo pagrindiniu mūsų tautos bruožu, Lie-tuvos Himnas tą bruožą išskaido į keturias ver-tybes: b r a n g i n i m a s didvyriškos praei-ties kaip stiprybės šaltinio, d a r b a s Lietu-vos naudai ir žmonių gėrybei, t i k ė j i m a s į šviesą, kuri tamsumus šalina, ir m e i l ė, kuri sukuria vienybę.

LIETUVIAI PASAULYJE

Paskirtas Gen. Konsulas

Kanados ir viso pasaulio lietuvius pradžiugino žinia, kad yra atgaivintas Lietuvos Respublikos Generalinis Konsulatas.

Pavasari, mirus garbingos atminties Lietu-vos Generaliniam Garbės Konsului pulk. Grant-Suttie, konsulatas nebeveikė ir Kanadoje gyve-ną Lietuvos piliečiai buvo likę be globos. Visi Kanados lietuviai ir organizacijos dėl to labai sielojosi ir kreipėsi į tebeveikiančius politinius veiksnius — į VLIKą ir diplomatinės atstovybes — prašydami kuo skubiau daryti žygių tam rei-kalui sutvarkyti. Visų pastangų dėka konsulo reikalas jau sutvarkytas. Lietuvos Diplomatų še-fo autoritetu min. p. St. Lozoraitis yra pasirašęs aktą, kuriuo Kanados Generalinio Konsulo parei-goms eiti yra paskirtas Įgaliotas Ministeris p. Vytautas GYLYS. Kanados vyriausybė šį pasky-rimą yra priėmusi ir min. p. V. Gylis jau yra oficialus Lietuvos Respublikos Konsulas Kanado-je, su rezidencija Toronte, kur rezidavo ir ve-lionis konsulas.

Tas faktas yra labai reikšmingas ir paguo-džiantis visus pasaulio lietuvius. Tai yra aiškus įrodymas, kad ir Kanados vyriausybė Lietuvos reikalą teisingai vertina ir Lietuvą tebelaiko val-sybe, pripažįsta jos dar išlikusius valstybinius organus.

RŪPINASI KNYGŲ LEIDIMU

Lietuviams tremtiniams išsiskirsčius iš Eu-ropos į užmirus, kartu tapo sustabdytas kultū-rinis darbas. Laikraščiai užsidarė, knygų leidi-mas irgi sustojo. Daugumas tremtinių pateko į JAV, virš 20 tūkstančių. Amerikoje galvoti apie leidimą naujų lietuviškų laikraščių, nėra reika-lo, nes jų ten yra pakankamai. Kas kita su kny-ga, kuri Amerikoje yra beveik užmiršta, nes jaunoji karta, net inteligentija, mąža dėmesio kreipia į lietuvišką knygą, jos neskaito. Dabar, kai atvyko DP rūpinamasi ir knygų leidimu. Prie dienraščio «Draugas» yra suorganizuota knygų leidimo draugija, kuri yra išleidusi vieną knygą. Taip pat teko patirti, kad atvykusieji knygų lei-dėjai planuoja steigti spaustuvę ir spausdinti knygas. Tačiau kol kas tam reikalui neturi lėšų. Bet nenusimenama. Uždirbtus centus taupo, su kuriais artimesnėje ar tolimesnėje ateityje bus

pradėtas knygų leidimas.

— Šv. Metais Romoje yra rengiama, tarp eilės kitų, ir Katalikiškojo Veikimo Paroda, ku-rijoje dalyvauti pakviesta Lietuva. Tikslas šios parodos yra iliustruoti katalikų veikimą įvairio-se gyvenimo srityse nuo 1925 iki 1950 metų. Vie-na parodos sekcija bus skirta tautoms už gele-žinės uždangos. Joje parodos organizatoriai nori pavaizduoti padėtį, kurioje šiuo metu randasi tautos sovietų-komunistų priespaudoje.

Kalbamoji sekcija parodys:

- Tautų pasiektą laimėjimą įvairiojse gy-venimo srityse iki okupacijos.
- Okupacijos istorija, vystymasis.
- Įvairūs įvykiai okupacijos metu (depor-tacijos, sušaudymai).
- Tremtinių veikla užsieniuose.

Tremtinių veikla užsieniuose turės įrodyti, kad neatsižvelgiant didelių sovietų pastangų vi-siškai pavergti tautas, tų tautų sūnūs užsienyje nesuklumpa, o priešingai visomis jėgomis dirba savo krašto labui, parodydami tokį gyvybingu-mą, kurio ir sovietų okupacijos negali sutriuš-kinti.

LIETUVIŲ KALBA AMERIKOS MOKYKLOSE

Daugelyje Amerikos lietuvių pradžios mo-kyklų nebedėstoma lietuvių kalba, nes mokinių tėvai, kurie jau yra Amerikoje gimę, daugumoje patys namuose kalba angliškai, nesistengia, kad ir jų vaikai pramoktų lietuviškai.

Padėtis pasikeitė, kai atyko iš Europos karo tremtiniai. Kaip matyti iš laikraščių, prie daug mokyklų jau veikia lietuvių kalbos ir litu-anistikos kursai, pamokos, į kurias atsilanko ne tik tremtinių, bet ir Amerikos lietuvių vaikai.

Atmiešus nauja lietuviška imigracija atrodo, kad lietuviški reikalai pagerės.

— Povilas Tautvaišas Lietuvos šachma-tų meisteris, Boston, Mass., šachmatų pirmeny-bėse laimėjo Bostono miesto šachmatų čempijo-no vardą ir gavo pereinamąją dovaną su išgra-viruotu jo vardu ir pavarde. Pažymėtina jo 100 nuoš. pergalė — 7:0.

— Misijonierius Urbaitis, salezietis, dirbęs Kinijoje pasiūliko savo poste raudoniesiems uži-mantą dalį, kur jisai dirbo.

Geguzės Vakaro Praeivis

VINCAS JONIKAS

Naktis dausų skara žvaigždėta
Jau dangstė žemę sutemų,
Svajonės ilgesio kuždėtos,
Jaunystę vedė iš namų.

Kažin kur jievos laukė Dievo
Suklaupę paupio šlaituos,
O Jis miglų taku per pievas
Artėjo rūbuose baltuos.

Kai šaką rūbas Jo lytėjo —
Žiedelis užgimė saldus,
Tylios erdvės laukai platieji
Pritvino džiugėsio maldes.

Kieno širdin ramunės rasą
Jo koja nukrėtė nuoga,
Tam niekada nebeužgeso
Vilties ugniakurai degą.

Kam teko žvilgsnį Jo regėti,
Tasai be žemės, be namų,
Klajodamas žvaigždžių ilgėsis —
Negera bus tarp sutemų.

Nesulaikysi Dienų

MGL. VINKŠNAITIENĖ

Krenta rudeniais lapai nugeltę,
O pavasariais — žiedai obelių,
Ir dienos mūs, ir metai krenta —
Ir jų surinkt jau negaliu.

Dūzgia staklės tėviškės seklyčioj:
Iš gijų margi raštai pinas.
Mūsų dienos — aštuonyčiai!
Mūs metai — margiausias kilimas!

Nuslenka tyrais karavanai dulkėti
Jų pėdsakus greit užpusto vėjai,
Ir metai mūs nukeliauja iš lėto,
Bet aidas jų dar ilgai klajoja...

Nušniokščia kalnais viesulai greitieji,
Nuplaukia debesys pilku horizontu,
Nesulaikysi dienų lekiančių pavėjui!
Neprišauksi praėjusių metų! - - -

Pavargę laivai plačiom mariomis irias —
Tolumoj jų laukia uosto švyturys,
Ir metai mūs nuleis kada būres...
Ir po vieną kažkur išlaipins...

LIETUVA

JONAS KUOSA ALEKSANDRIŠKIS

Tu buvai išdidi ir galinga
Kunigaikščių plati Lietuva,
Ir drebėjo totoriai, Maskva
Ir kiti mūsų priešai gausingi.

Ta galybė išsprūdusi dingo —
Nukamavo nelygi kova —
Ir buvai prislėgta, nelaiminga
Kruvinų baudžiavų Lietuva.

Atsikėliai graži ir džiaugsminga.
Nors paplūdus kraujuos, bet laisva —
Iš vergijų išėjus gyva —

Taip tu eisi gyvenimo vingiais
Vis laisva, išdidi ir galinga
Amžių amžina Lietuva.

Mamytei

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

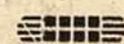
Kad tau pasakytų nors vėjas,
Kad mūsų sulaukti gali,
Kad greit vėl audra bus praėjus
Saulėtoj gintaro šaly.

Kad tau pasakytų bent paukščiai,
Kad mes kalnuos ir gyvi,
Pūgoj visą naktį aš šaukčiau,
Kol aidą išgirstum širdy.

Kad man pasakytų bent saulė,
Kol vėl už kalnų nusileis,
Kad jūsų nematė keliaujant
Į Rytus tremtinių keliais.

Kad debesys man pasakytų,
Kad, grįžus į gimtus namus,
Linksma pasitiks mus mamytė,
Tėvelis atkels vartelius.

Kad žvaigždės galėtų sakyti,
Kad mūsų kelionė kalnuos
Yra tiktai sapnas trumpytis,
Kai vėjas dainuoja laukuos.

STAIGUS PUOLIMAS

P. K A R I B U T A S

(Tąsa iš 54 Nr.)

Laukiame ir tūnoms gerai paslėptame stebėjimo lizde. Radio ryšininkas derina aparata.

— Alio, alio!.., stengiasi išlyginti bangą, ir ilgina arba trumpina antenos stiebelį,

— Zero... trys... zero... trys - kartoja jis.

— Girdžiu gerai — klausau! —

— Prašau kalbėti, šaukia majoras... — ir perduoda man mikrofoną.

Po pasikalbėjimo pranešu Pranui, jog netrukus čia ateis pats majoras Donaldas.

— Žinai, Pranai, tu patikrinki minosvaidžius, o aš eisiu pas Azą. Aza — tai kulkosvaidžių skyrininkas, Krymo totorius — nedidelio ūgio visas plokščias, lyg iš kartono būtų iškirptas, o veidas panašus į suplotą skrylį, kuriame siauros akys kypso, rodos, kas jas netyčiomis viksva įžambiai būtų perpiovęs. Jo skyriuje buvo 40 žmonių, ir visi jie kalmukai arba totoriai. Visi jo vyrai geri kovotojai.

Man dingtelėjo galvon, kad Azos skyrių reikia perkelti toliau nuo granito uolų. Vokiečiai pastebėję, kad partizanai slepiasi arti uolų, neieškodavo jų pačių, o paleisdavo granatų pėdą į uolas. Sviedinių ir granito skeveldros, tokiais atvejais, kaip lietus užpila apačioje prisiglaudusius ir gali pridaryti didelių nuostolių.

Paaiškinu pavojų, perkeliu Azos skyrių žemiau ir toliau nuo uolų.

Grijdamas į stebėjimo lizdą čia pat susitinku su majoru Donaldu.

— Ko laukiam?... Kaip tik geras laikas pradėti. —

— Turim palaukti. Barba Negra su savo italais ateis mums į pagalbą ir iš anos pusės upelio jis puls kareivines. Be to, pulko vadas žadėjo atsiųsti talkon eskadrilę «moskitų».

— Puiku! — apsidžiaugiau aš.

— Duok gurkšnį -- mano gerklėje tikra Sachara, — sako majoras ir šluostosi savo barete išprakaitavusią kaktą.

Paskui jis paima radio siųstuvą ir kalba skaitlinėmis ir sutartiniais slaptažodžiais su pulko vadu. Tuojuo keičia bangą ir susiriša su Barba Negra.

— «Moskitai» bus virš kareivinių už keturiasdešimties minučių. Barba Negros italai jau atžygiavo ir užima pozicijas, — praneša majoras.

— Labai gerai. Bus laiko visiems tinkamai susitvarkyti.

— Na, o kaip pas tave? —

— Viskas tvarkoje!

Majoras apžvalgo viską, linkteria teigiamai galva, ir pasiūlo cigarečių. Sugulame, galvas apsidengiamo celtplanu ir užsirūkome... Traukiame kvapnų dūmą po dūmo, tylime ir laukiame...

— Liko tik dešimts minučių... pastebi majoras.

-- Pranai, eik prie minosvaidžių, -- sakau aš.

Majoras užtaiso raketininką, žiūri į laikrodį ir laukia. Baigiasi paskutinis minutės ketvir-

tis... Lieka paskutinės sekundės -- dešimts, devynios, aštuonios, septynios, šešios, penkios... Tos paskutinės pasidaro nesulaukiamai ilgos. Patikrinu automata, persuku saugiklį, visi nervai įsitempia, lyg šuo iui pasiruošusio žvėries... ir girdžiu, kaip kraujas mano smilkinuose tvinksi. Majoras pakelia ranką ir paleidžia raketą, kuri kaip šnypščianti gyvatė rangosi ir žymi savo keilią varinės spalvos kaspiniu, kol gale, virš Cadiniano miestelio sprogsta balta spalva.

Tos raketos sprogimas, tartum, atidarė pragaro vartus, ir sutelktos ugnies smūgiai vienu metu užgriuvo trijų aukštų dideles Cadiniano kareivines.

— Gu, gu, gu... tartum, geležinis būgnas, muša sunkieji kulkosvaidžiai. Ten kur jų kulipkos krenta, grindinyje tyška ugnies žiežirbos ir akmens, rodos, svyla ir liepsnoja.

— Huž, huž, huž... pritaria lengvieji minosvaidžiai, o jų minos skuba į tą patį taikinį, įkandin šniokšdamos ore.

— Uūh, uūh, uūh... — rodo savo naikinimo galybę patrankų sviediniai, stengdamiesi apkurtinti visą uragano ūzesį.

Kareivinių languose pasirodo veidai. Tuo akimirksniu lyg šimtas geležinių akėčių perlekia tinkuotomis kareivinių sienomis. Veidai ir langų rėmai dingsta, o pasilieka tik tuščios, juodos skylės. Tai Aza iš savo dvidešimties kulkosvaidžių laisto priešą karštu švinu.

Viduryje kiemo stovi vežimai. Arkliai stajasi piestu, susipainioja ir krinta. Vienas vežikas pakelia rankas aukštyn, apsisuka aplink ir kniumba prie vežimo ratų. Viename vežime pasirodo dūmai, o paskui baises sprogimas. Detonuoja pakrauta amunicija, kareivis, arkliai, vežimai ir ratai išlekia į orą ir dingsta dūmų kamuoly. Kalnus sukrečia baises trenksmo aidas.

Prie tilto žemėn įkasti du vokiečių tankai pasuka savo ilganoses galvas į mūsų pusę ir pradeda čiaudėti į mus. Jie šauda tiesiai į virš mūsų pakybusias akmenines uolas. Geležies ir granito skeveldrų pilna visur aplink. Pasidaro labai nemaloni ir nepatogi padėtis. Esame prirakinti prie žemės ir uždangų. Jau nebegalime laisvai veikti.

Latvis Janis perbėga saugesnėn uždangon, ir iš savo sunkiojo minosvaidžio meta miną po minos ilganosiu galvų pusėn. Kiekvieną savo šūvį palydi baisu keiksmu, o kiekvienam sprogimui pritaria dar žiauresniu prakeikimu.

Majoras Donaldas šoka prie patrankų, ir pats šauda iš akies į tankus. Niekas negelbsti. Ilganosės galvos dar smarkiau spiaudo ugnį ir pradeda apčiupinėti mūsų ugniavietes.

Pranas, ką jis daro? Ar jis pašėlo? — Užsimetęs ant peties «elektrinį vamzdį» jis bėga pagal akmeninę tvorą tilto link. Jo dviejų metrų ilgio kūnas dabar susikuprinęs, lyg klaustukas. Aš ir nežinojau, kad jis galėtų taip, kaip kalvio

dumplės, susitraukti ir vėl išsitiesti. Jis vienu dideliu šuoliu peršoka keturių metrų pločio vandens išraustą griovį, pritupia ir šliaužia pilvu. Dabar jis jau visai netoli nuo žemėn įraustų tankų, atsiklaupia, perkelia vamzdį ant dešiniojo peties, ir taikosi... taikosi... Žybtelia ilga bedūmė liepsna, ir iš vienos tanko geležinės galvos, pro plyšius jau veržiasi juodi dūmai. Nosis pasvyra žemyn. Pranas dar kartą pakartoja tuos pačius veiksmus, ir su antruoju tanku baigta!

Iš kareivinių vokiečiai šoka per užpakalines duris, mėgindami ieškoti išsigelbėjimo kitoje upelio pusėje. Veltui! Čia juos pasitinka Barba Negra rankinėmis granatomis bei automatų serijomis, ir daugelis jų krenta vandens verpetuose, tarp akmenų.

Nepavykus išsipilti lauke, dalis vokiečių sulenda į kareivinių rūsius ir iš ten atidengia uraganišką kulkosvaidžių ugnį, Pradedama pilti į mus ir iš minosvaidžių. Jie patogiai dabar įsitaisė, o mes negalime nei galvos pakelti.

Aš šoku prie patrankų.

— Tiesiu taikiniu į kareivinių pamatus! -- surikau.

-- Tiesiu taikiniu į kareivinių pamatus! -- pakartoja majoras nuo patrankos, lyg jis būtų mano pavaldinys. Tą pat komandą perduodu ir sunkiesiems kulkosvaidžiams.

Tuo pat metu peršoka kalnų keteras, ir tuoj po vienas kito, smirga į kareivinių taikinių «mcskitų» grandis. Praskridę padaro lanką, susodina antrąją bombų salvę, apsisuka ir dingsta. Viršum dūmų ir dulkių debesio švystelia dvi baltos raketos -- ženklas pradėti didįjį puolimą! Tarp slūgstančių dulkių bėga Azos vyrai. Iš dešinės pasirodo amerikoniai. Iš kairės slenka škotai. Per upelį brenda italai ir šaukia -- «Avanti, avanti!...» Vokiečiai pakelia baltą vėliavą.

Majoras paleidžia žalią raketą -- kaimas užimtas.

Aš atsisėdu ant akmens krašto, nusišluostau rankove nuo veido dulkes ir prakaitą, ir mėginu užsirūkyti. Gerklė pilna dulkių ir žvyro.

Kas čia vėl? -- Na gi, latvis Janis mėgina iškratyti iš įkaitusio minosvaidžio vamzdžio jamę įstrigusią miną, ir keikiasi dar žiauriau.

— Jani, palik! Pati atšals ir iškris. Duok dektukų, — sakau jam. Abu užsirūkome ir einame žemyn. Mūsų nuostoliai nedideli. Nelaimė ištiko mūsų Ažą. Randame jį atsirėmusi nugara į medį. Jis visas dreba ir kalena dantimis. Iš jo kairės akies sunkiasi kraujas, o ant delno jis laiko išmuštą kairės akies obuolį. Mes paimeime jį už parankių ir vedame. Atbėga daugiau kareivių, kuriems perduodame jį ir liepiame surasti daktarą.

Turgavietėje surikiuojami belaisviai. Jų tarpe 90 kareivių, 5 karininkai ir 1 pulkininkas. Žuvusiųjų 16, ir sužeistų 28 vokiečiai. Mūsų būrys turi vieną užmuštą ukrainietį, tris lengvai sužeistus, o vienam suardytas visas atsisėdimo minkštumas.

Vokiečių sanitarai teikia savo sužeistiesiems draugams pirmąją pagalbą, ir niekas jiems to daryti nekliudo. Nes šią akimirką karas čia pasibaigė, ir, tarsi, nebėra ko daryti...

Prie manęs prieina majoras ir sako:

— Tik dabar galiu tau pasakyti, kad išdėstydamas būrį kautynėms buvai gerai numatęs visas galimas smulkmenas. Apie tai pranešiu pulko vadui savo raporte! --

-- Bendram labui! -- atsakau. Prieina kiti karininkai. Mes sveikiname vienas kitą ir skallaujame gerkles vynu. Aš einu nusiprausti kur nors prie upelio.

Įstrigęs tarp akmenų galva, išskėstomis rankomis, guli žuvęs vokiečių kareivis, o švelnios sraunaus upelio bangelės glosto jo juodas garbanas, rodos, suteikdamos jam liūdną, pomirtinę malonę. Pritupiu galais pirštų prie žuvusio kareivio, atsegu jo pilkai žalią mundero kišenę, ir išimu voką su popieriais.

Tame voke paprasti kareivio dokumentai, laiškai iš namų ir atskirame popieryje įvyniota šviesiaplaukės mergaitės fotografija. Antroje jos pusėje smulkia pabraiža parašyta: -- «Grižk, aš Tavęs laikiu ir myliu!» --

Pažiūrėjau į gražų nepažįstamosios mergaitės veidelį, tos jojo mylimos nuo Reino krantų. Dabar ten žydi obelys ir žaliuoja vynuogynai... o čia mirtis! Pakeliu galyą ir regiu viršų perlmutriniai mėlyną Italijos dangų ir sniegu nuklotas, baltas, žibančias kalnų viršūnes Taip. Gamtoje niekas nepasikeitė, saulė nenustojo šviesti nei upeliai čiurlenti. Tik vargšų kareivių širdys užgeso ir jie paliks čia amžinai. Ilgai jų lauks ten mylimos mergaitės, ir nesulauks niekados. Žavingiausioj gamtoj, puošniuose kalnuose žmonės iš pasalų medžioja žmones. Tarpukalnių upeliai plauna jų žaizdas, ir srovė nuneša, nuplauna, kraują lyg vandenį... kraują lyg vandenį... rausva gija.

Taip esame išmokyti vieni ir kiti... Karas! Už ką?...

Gal būtų rytoj, o gal dar šiandien ir maue ištiks tokia pat dalis. Gal nei upelio vanduo nenuplaus mano paties sukrekėjusios, kruvinos žaizdos ir dulkės apneš negyvą kūną. Įsidedu žuvusiojo dokumentus ir žadu prie pirmosios progos pasiūsti bent liūdną žinią rastais adresais. Tai viskas, kuo kareivis gali patarnauti kitam mirusiam kareiviui.

Sugrižtu į aikštę ir teiraujuosi apie Ažą. Daktaras pasakoja apie jo sužeidimą, kaip apie retą įvykį. Jo visi galvos kaulai sveiki ir nepaliesti. Net veidas nesužalotas. Tik granatos atskelta akmens skalda sudavė į paakį ir išvertė į viršų akies obuolį, kaip kartais daroma pas akių gydytoją. Išsigandęs ir skausmo apimtas totorius griebė staigiu judesiu savo ranka nž akies obuolio, ir tiesiog nurovė visą akį nuo akies nervų siūlo. Jei jis to nebūtų padaręs, akis būtų buvusi atgal atstatyta sveika, kaip buvusi, į savo vietą. Aza negali sau to dovanoti. Dabar, po dviejų savaičių jis bus sveikas, tik su viena akimi.

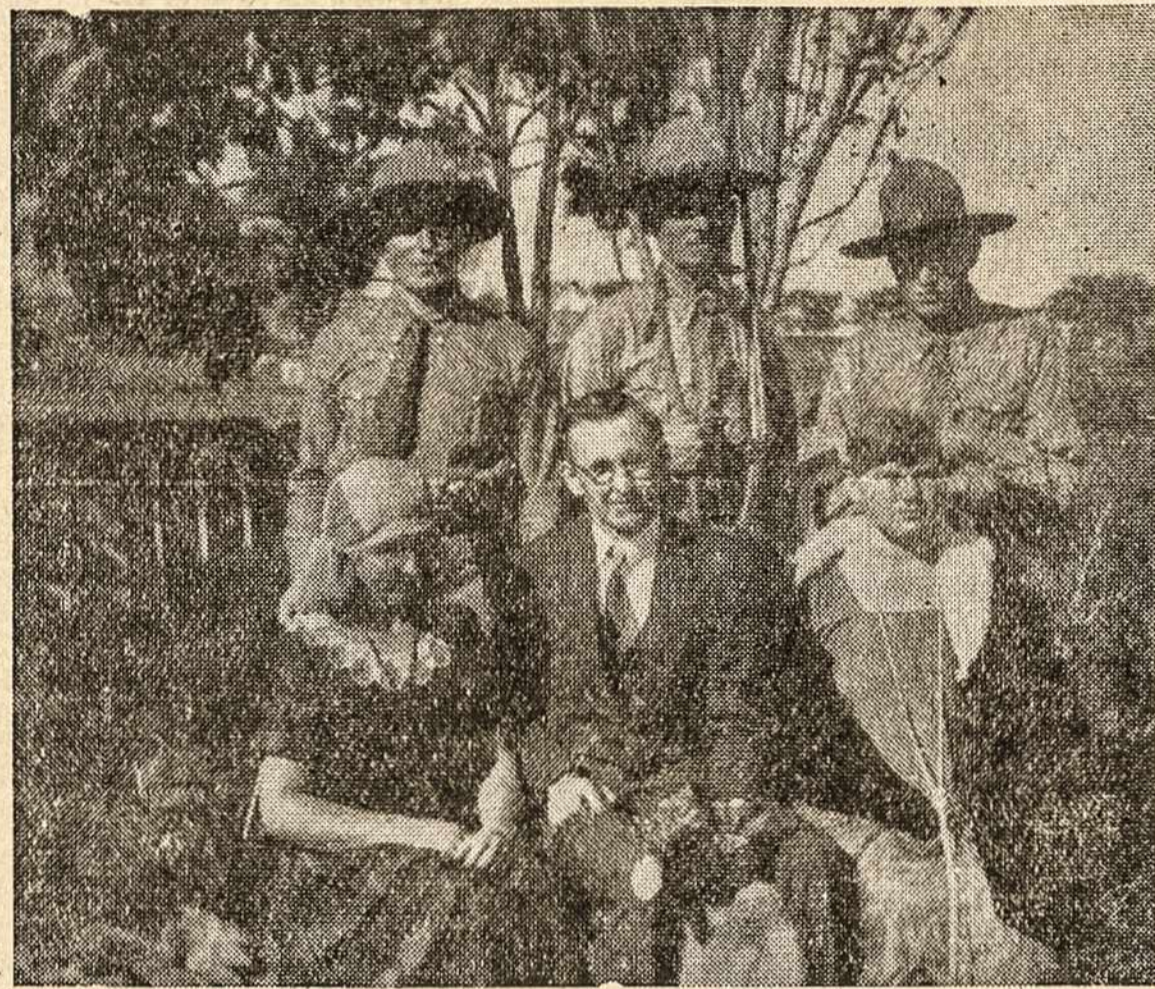
Ateina žinios, jog vokiečiai į šią vietą pasiuntė visą pulką su tankais ir artilerija. Tą patį vakarą turime vėl užleisti Cadiniano vokiečiams. Mūsų taktika — niekur neįsileisti į ilgas kautynes. o tik pulti, trukdyti, naikinti ir patiems išnykti.

Pasikišu po pažastę portfelį, kuriame visas mano turtas, persisveriu per petį automata, ir vėl «Žengte marš!...»

Siaurais kalnų takeliais slenka vaiduoklinė kariuomenė išsislapstyti. Užpakalyje eina šalia vienas kito maro Pranas ir latvis Janis. Abu eina ir ginčijasi tarp savęs. Janis įrodinėja Pranui, kad jeigu nebūtų užspringęs jo minosvaidis, tai jis vienas būtų abu tankus sunaikinęs. Pranas jam nieko neatsako. Janis nuspiauna. Vora slenka. Kalnuose tyła ir naktis.

Ekonominio Bendradarbiavimo Klausimu

Rašo. FELIKSAS ČEMARKA

Vytautas Čemarka. Feliksas Čemarka (šio straipsnio autorius) ir Vl. Bagdonas (antroje eilėje), nusifotografavę S. Paulyje 1927 metais, prieš išvykdami į 4000 km. kelionę pėsčiomis, aplink Braziliją

I V A D A S

Manau, kad retas iš lietuvių atvykusių į Braziliją turėjo tiek progos pažinti šį kraštą kiek aš, nes per tuos 22 metus gyvenimo Brazilijoje ne tik išbandžiau darbą visose srityse, bet dar ir pėsčias keliavau per Braziliją apie 4.000 km. kad geriau pažinusi tą kraštą, kuriame norėjau įsikurti. Kad nežūtų tie mano patyrimai įgyti per taip didelį vargą Brazilijoje, noriu patarnauti plačiajai lietuvių vtsuomenei savo patarimais, bandydamas iškelti tuos klausimus, kurie, mano manymu, jau yra visiškai pribrendę ir būtini mūsų kolonijai Brazilijoje.

A P Ž V A L G A

Brazilijos miestai, o ypatingai São Paulo miestas, knibždėte knibžda įvairaus tipo lietuviškomis pramonės, prekybos, amatų ir kitokiomis įstaigomis, o žemės ūkyje pilna savarankiškų ūkininkų, pusininkų ir nuomininkų, kurie galėtų su pertekliumi užversti visas lietuvių krautaves miestuose savo pagamintais produktais. Nėra paslaptis, kad čia Brazilijoje visą pelną paglemžia tarpininkai, o ypatingai kenčia nuo jų ūkininkai. Tad kodėl leidžiamies būti išnaudojami? Ir šis klausimas, mano manymu, turėtų būti išrištas pirmoje eilėje.

Kaipo pavyzdį galėtume paimti nepriklausomos Lietuvos «Lietūki» ir čia, Brazilijoje, «Kotijos» japonų kooperatyvą. Apie «Lietūki» veikimą galėtų gerai žinoti naujai atvykusieji lietaviai, o apie «Kotijos» japonų kooperatyvą — daugelis lietuvių ūkininkų, kurie per jį parduo-

da savo produktus. Tuos du pavyzdžius turėdami prieš akis galėsime lengviau išspręsti ir mums rūpimą klausimą. Tą klausimą paliesiu plačiau tame skyriuje, kur kalbėsiu ūkininkų klausimu.

Lietuvių kolonijai Brazilijoje dar daug ko trūksta, tik mes vis dar neturėjome laiko į tai įsigilinti ir gerai apgalvoti, nes buvome per daug paskendę savo smulkiuose asmeniškuose reikaluose, arba politinėse pinklėse. Drąsesniais užsimojimais, žinoma kolektyviai, mes galėtume greičiau pasiekti didesnio gerbūvio sau asmeniškai, ir aukščiau pakelti visos mūsų lietuviškos kolonijos vardą Brazilijoje. Kaip stabdis daugeliui užsimojimų yra ir tas faktas, kad mes dar labai mažai turime aukštesnio laipsnio kvalifikuotų specialistų, be kurių nei kultūrinis, nei ekonominis lietuvių kolonijos gyvenimas negali pilnai išsivystyti ir klestėti.

Ligi mūsų jaunimas Brazilijoje pabaigs specialius mokslus, kad galėtų mums padėti, praeis dar daug laiko. Tą spragą galėtume užpildyti kas kart vis daugiau atvažiuojančiais, taip vadinamais dypukais, t. y. imigrantais iš prievartos. Ta priežastis, kad jie yra atvažiuavę iš prievartos, iškelia klausimą, ar galėsime mes rasti su jais bendrą kalbą? Ir kad naujai atvažiuojantieji mūsų dar nesusupranta, yra neužginčytinas faktas. Jie sako, kad Lietuvos gyvenime yra mus p. alenkę 20 metų. Labai gerai, bat užtai turi pripažinti, kad mes esame juos pralenkę taip pat 20 metų, bet ne Lietuvos, o Brazilijos gyvenime. Pakol šis dalykas nebus abipusiškai suprastas, bendros kalbos nerasime.

Naujai atvažiuojančių lietuvių įsikūrimas Brazilijoje balyginamai daug sklandžiau eina negu senųjų imigrantų. Gal todėl ir nelengva jiems suprasti tuos sunkumus, su kuriais mums teko susidurti, kai savo laiku mes buvome naujieji imigrantai — neturėjome kur nei sustoti, nei patarimo gauti, nekaltant jau apie pirmųjų dienų prieglaudą pas savuosius. Jie neturi galimybės nė įsivaizduoti, kokius erškėčių kelius tenka praeiti svetimame krašte neturint jokios paramos ir dar nemokant susikalbėti vietine kalba. Todėl anuo laiku ir pasklido gandai po visą pasaulį, kad Brazilijoje yra blogas gyvenimas. Tai pasėka to, kad mes patys aprašėme visą tą skurdą savo laiškuose ir laikraščiuose, lygiai taip pat ir nupasakojimai išvykusių iš Brazilijos emigrantų. Vėliau, laikams pagerėjus, nė vienam neatėjo į galvą mintis atšaukti jau pasenusias žinias ir naujai nušviesti gyvenimo sąlygas Brazilijoje.

O dabar naujai atvykusieji į Braziliją vienon to, kad pirmą gerai susipažinus su račiu kraštu ir lietuvių kolonijos padėtimi, iš inercijos kartoja jau senai girdėtas pasakas, tuo būdu dar daugiau klaidindami lietuvių pasaulį.

Dėl visų tų priežasčių Brazilija, turtingas kaip gamtos taip ir žemės turtais kraštas, liko amžinai užkeiktas. Net toks aukštas asmuo, kaip VLIKo pirmininkas p. Krupavičius Kemptene, Vokietijoje, savo paskaitoje taip pat atkalbinėjo lietuvius važiuoti į Braziliją, t. y. į tą kraštą,

kur lietuvių kolonija po JAV yra pirmutinė tiek savo skaičiumi tiek ir ekonominiu pajėgumu.

Tas faktas, kad diktatūros laikais Brazilijoje tautinis pasireiškimas viešame gyvenime buvo suvaržytas, nepateisina tą kraštą pasmerkti amžinai, nes diktatūrų amžius nėra begalinis: jos anksčiau ar vėliau turi griūti, nes per daug varžo žmonių laisvę. Antra vertus ir toje proteguojamoje šiaurinėje Amerikoje lietuviai tirpsta kaip ledas nuo karščio.

Š. Amerikoje dar yra lietuvių, kurie neužmiršta kas jie esą, ir kurie daug gero padarė savo tėvynei. Už tą garbę ir palaima telydi juos. Bet dauguma lietuvių toje palaimintoje šalyje yra nei gegutė, nei kielė, nes jų vaikai "kielės" užauginti nežino kas jie esą: jų tėvai savo vardą taip subiaurojo, kad sunku iš vardo atspėti, kas jie esą.

Tiesa, mūsų tarpe Brazilijoje taip pat yra tendencija savo vaikus pavesti "kielei" auklėti, bet ateitis parodys, kas iš tokių auklėtinių išeis. Mes lietuviai Brazilijoje nesigėdiname savo tėvų vardo ir nedarkome jo, kaip kad daroma šiaurinėje Amerikoje, todėl pas mus "kielių" auklėtiniai žinos iš tėvų vardo, kad tikrumoje nėra "kielės" ir tuo būdu ateityje gal "kukuos" ir toliau džiugindami ir linksmindami mūsų širdis.

Mano manymu, jeigu jau atgrąsinti, tai tik nuo tų kraštų, kur dar nėra seniau įsikūrusių lietuvių, nes į ten patekę nelaimingieji turės pamatyti tokį skurdą, už kurį keiks visus tuos, kurie, patarė jiems ten važiuoti.

Dirbti reikia visur, kur bebūtum, nes tai yra gyvenimo pagrindas. Darbas tai nėra prakeikimas, kaip tinginiai sako, bet didžiausia palaima, nes ne tik sustiprina žmogaus jėgas, bet ir žymiai pakelia žmogaus vertę kitų akyse, kas suteikia moralinį pasitenkinimą, kuris yra gyvenimo esmė, nes nuo jo priklauso laimės dydis. Todėl, kas supranta darbo vertę visur ir visada bus pageidaujamas asmuo.

Įgimtas mūsų darbštumas ne tik iškėlė lietuvių vardą brazilų akyse į pirmąsias vietas, bet jau galime pasigėrėti ir tuo, kad per taip trumpą laiką žymi dalis S. Paulo miesto namų pasidarė lietuvių nuosavybe, ir dar ne pavienių namų, ar kvartalų, bet ištisy priemiesčių. O jei lie-

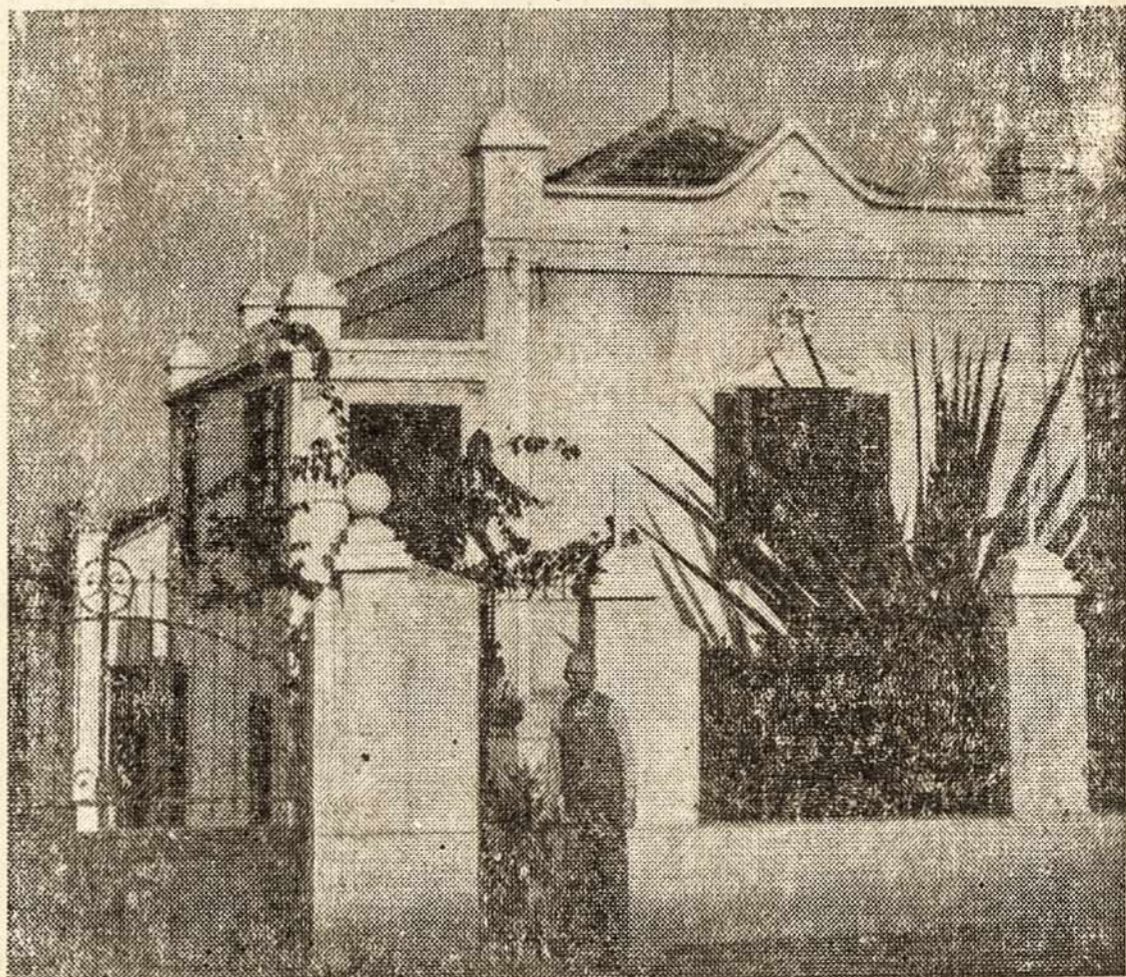

Lietuvio pastogė tik įkėlus koją Brazilijon

tuviai anais laikais dovanai vežami į Braziliją plantacijų darbams nebūtų buvę išblaškyti po visą platus kraštą, ir nors pusė jų būtų susispietusi į vieną vietą, tai kokio krašto lietuviška kolonija būtų galėjusi prilygti Brazilijos lietuvių kolonijai, atsižvelgiant į pasiektus vaisius per taip trumpą laiką.

Atvykęs iš šiaurinės Amerikos į Braziliją, p. kun. Prunskis savo kalboje, viename susirinkime, tarp kitko pasakė, kad šiaurinėje Amerikoje naujai atvykusieji lietuviai daugumoje statosi medinius namus ir tai dar dažnai keli susidėję. Tiesa, mes čia iš pradžių statėmės ne medinius bet tik lentinius namus, tačiau dabar jau nerasi nei vieno lietuvių, kuris statytųsi medinius ar lentinius namus.

Čia pridėtos fotografijos vaizdžiai parodo, kaip buvo anksčiau ir kaip yra dabar. Viena jų parodo Brazilijos lietuvių bakūžę senais laikais, o kita — to pačio lietuvių gyvenamą namą pralinkus dešimčiai metų nuo įsikūrimo Brazilijoje.

To paties lietuvių namas po 10 metų

Generolas Daukantas, prieš sutikdamas priimti Generalinio Konsulo Pietų Amerikai pareigas, buvo atvažiavęs į Braziliją susipažinti su kraštu ir su čia gyvenančiais lietuviais. Jam belankant lietuvių gyvenamas vietas, jį lydėjo Brazilijos Imigracijos ir Kolonizacijos Superintendantas. Gen. Daukantas daugelyje vietų matydamas tik skurdžias naujai įsikūrusių lietuvių bakūžas, po to grįžęs į Lietuvą, labai liūdnai nušvietė Brazilijos lietuvių gyvenimą.

KO MUMS TRŪKSTA?

Pirmoje eilėje, kaip paminėjau apžvalgoje, reikalinga, kad miesto biznierių suėmų į glaudesnius santykius su žemės ūkio produktų gamintojais, t. y. su lietuviais ūkininkais.

Bet šis klausimas būtų galima išrišti tik tada, jeigu atsirastų kas nors, kuris gerai susipažinęs su Lietuvos kooperacine organizacija «Liet ūkiu» panorėtų prie šio klausimo išrišimo, o vėliau ir organizavimo, prisidėti. Kadangi čia Brazilijoje yra visai skirtingos sąlygos negu Lietuvoje, tai yra reikalinga, kad kuris nors Brazilijos lietuvis ūkininkas, jau turėjęs reikalų su «Kotijos» japonų kooperatyvu, panorėtų prisidėti

prie šių dviejų sistemų, lietuviškos ir braziliškos, subendrinimo. Atsiliepus aukščiau paminėtiems asmenims, mano manymu, reikalinga būtų sušaukti suinteresuotų asmenų pasitarimą, kuriame reikėtų išrinkti organizacinę komisiją ir išdirbti provizorinį statutą. Vėliau, paaiškėjus suinteresuotų asmenų skaičiui, jau būtų galima šaukti visuotiną steigiamąjį susirinkimą, kad sudominus vienus ir kitus t. y. biznierių ir ūkininkus Kol bus paruoštas statutai, tai mūsų laikraščiai turėtų negailėti vietos šiam klausimui populiarizuoti ir aiškinti.

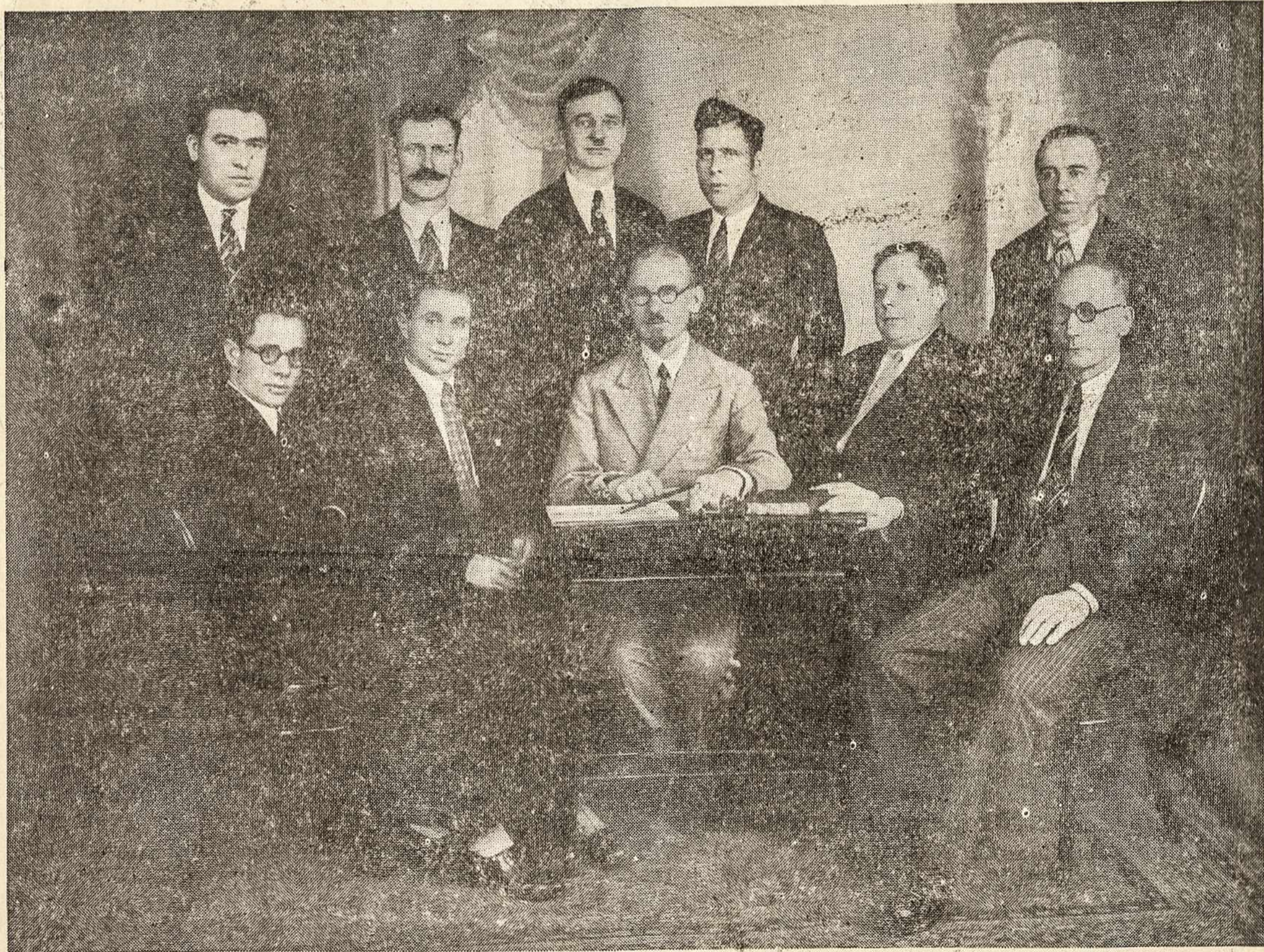
Sekmingesniai šio klausimo išrišimui būtų naudinga, kad prie to prisidėtų buvęs «Grūdo» paskutinis pirmininkas p. A. Dutkus ir ūkininkas p. Vilkas, kuris, man rodosi, jau yra įgijęs gana daug patyrimo bendruose žemės ūkio klausimuose Brazilijoje. Jeigu prie to dar prisidėtų vienas kitas ūkininkas iš Barão de Antonina kolonijos, tai būtų pasiekta labai graži pradžia, t. y. užuomazga šio klausimo pradiniam svarstymui. Iš tarpo biznierių, ypatingai S. Paulo mieste, aš manau nestokuos asmenų norinčių prisidėti prie taip kilnaus darbo, kuris liečia visos mūsų kolonijos garbę, o be to asmeniškai kiekvienam jos nariui dar neštu gražų pelną.

Jeigu mums praeityje būtų pasisekė sukurti lietuvių žemės ūkio koloniją, kokias turi kitos tautos, tai šis klausimas būtų labai lengvai išrišamas. Bet deja, kokia likimo ironija! Mes lietuviai, iš prigimties žemdirbių vaikai, ligi dabar šiuo klausimu nieko nepasistūmėjome pirmyn. Tiesa, vienu tarpu, trumpai prieš šį karą, ne-

daug trūko, kad ir mes būtume turėję savo žemės ūkio koloniją, ir dar taip arti prie S. Paulo miesto, prie pat geležinkelio stoties. Jos vertė dabartiniu laiku būtų buvusi neįkainuojama. Bet... Visada sunkiausiuose gyvenimo momentuose pasipainioja tas "bet", kuris ant šuns uodegos neša viską. Taip ir čia atsitiko, viskas jau buvo paruošta, kooperatyvas sutvertas, jo statutai užregistruoti, pustrėčio tūkstančio ha. fazenda su 80 gyvenamųjų namų surasta, kaina suderėta ir išdirbtos mokėjimo sąlygos. Reikėjo tik važiuoti pas notarą, įmokėti rankpiningius ir sudaryti raštus. Bet dėja, čia dalykai taip susidėjo, kad ir velnias būtų koją nulūžęs.

Ieškoti kaltininkų būtų bergždžias darbas; šiuo atveju kalti visi, arba niekas. Aplinkybės susidėjo taip nepalankiai, kad geri norai ir padėtas darbas nuėjo niekais. Nekaltas čia nėra p. R. Skipitis, Draugijos Užsienio Lietuviams Remti pirmininkas, kuris tuo laiku buvo atsilankęs Brazilijoje. Jis savo pažadais buvo sukėlęs viltį gauti iš šios draugijos fazendos užpirkimui paskolą, kuri buvo pažadėta gražinti su nuošimčiais. Jeigu ne tas pažadas, tai gal dar būtų spėta reikalinga pinigų suma žemės užpirkimui surinkti iš kandidatų į pirmąją lietuvių koloniją. Vėliau tas padaryti jau buvo per vėlu, nes savininkas nesutiko ilgiau laukti ir tą fazendą pardavė kitiems.

Tokiu būdu mylinčių žemės ūkį viltys, gyventi kasdieniniame kontakte su gamta ir tarp savųjų, nuėjo niekais. Dalis tų žemės mylėtojų susispietė Barão de Antonina mišrioje kolonijoje.

Lietuvių ūkininkų Brazilijoje Draugijos «Grūdas» Valdyba ir Revizijos Komisija 1936 m. S. Paulyje.

je, nes, vėliau, užviešpatavus diktatūrai tautinių kolonijų steigimas buvo įstatymais uždraustas. Dabartiniu laiku toks draudžiamas įstatymas jau turėtų būti atšauktas, nes olandų ir italų žemės ūkio kolonijos yra kuriamos net su valdžios parama.

Didesnė dalis kandidatų į lietuvišką koloniją liko S. Paulo mieste, iš kurių tarpo gal ir dabar dar atsirastų norinčių kurtis savoje žemės ūkio kolonijoje.

Ar atsirastų iš dabar atvykstančių į Braziliją lietuvių tarpo norinčių kurtis žemės ūkyje, tuo atveju jei įsikurtų tautinė lietuvių kolonija, nežinoma. Įvairių pasakorių jie yra įbauginti visokiais «bišiais» ir dar neturėjo progos geriau pažinti šį kraštą, nes beveik visi pasilieka Rio de Janeiro, arba S. Paulo miestuose. O čia paprastam darbininkui, ne specialistui, nėra geras gyvenimas dar ir dėl to, kad butų nuoma suėda didesnę dalį uždarbio.

Todėl jei dar verta būtų kurti savą koloniją, tai ar nebūtų metas pradėti tą darbą bent dabar?

KULTŪROS NAMŲ STATYBOS KLAUSIMU

Atsilikusios kultūros tauta yra taip pat atsilikusi ir ekonominiai. Kultūros laipsniui kylant, kyla ir ekonominis tautos gyvenimas, ir atvirkščiai, kur yra skurdas, ten ir kultūra vegetuoja. Todėl šie du klausimai yra vienas nuo kito neatskiriami.

Lietuvių kolonijai ekonominiai stiprėjant, turi būti neužmiršti ir kultūros klausimai. Kultūrinių reikalų tenkinimas yra ypatingai sunkus lietuviams gyvenantiems žemės ūkyje, nes ten nelengva gauti dvasiško peno. Tas penas turėtų būti jiems lengvai pasiekiamas S. Paulo mieste, kur atvykstantieji iš kaimo su reikalais ūkininkai galėtų rasti pigią nakvynę ir maistą, kad be didelių išlaidų galėtų pagyventi bent kelerą dienų mieste. Ir čia savųjų tarpe, galėtų lengviau išrišti savo rūpimus klausimus, pasis-

kaityti lietuviškoj bibliotekoj viso pasaulio lietuvių spaudą ir t. t.

Tuomet kiekvienas ūkininkas važiuotų į miestą ne tik su noru, bet ir jieškotų tam progų. Tokiu būdu, laikui bėgant užsimegstų tvirti, kaip ekonominiai, taip ir kultūriniai ryšiai kaimo su miestu.

Miesto viešbučiai ne tik yra neprieinami savo aukštomis kainomis, bet kas yra svarbiausia, ten prisilaiko visokie vagys, kurie tik ir laukia kaimiečio, kad patušintų jo kišenių. Turiu prisipažinti, kad ir aš tapau jų auka.

Pigios nakvynės klausimą būtų nesunku išrišti, įtaisius nakvynės namus prie projektuojamojo urmo sandėlio (entrepoto), kaip tai jau ima daryti gazolino postai, kur šoferis gauna nusipirkti ne tik gazolino ir tepalo, bet gali gauti ir nakvynę.

Dabar kyla klausimas, kas galėtų ir turėtų tuo pasirūpinti? Tai galėtų būti, ar biznio, ar visuomeninio pabūdžio organizacija, nes šio klausimo išrišimas yra reikalingas daug pinigų.

Ekonomiškai stiprias turime dvi organizacijas: Lietuvių Katalikų Bendruomenę ir Lietuvių S-ga Brazilijoje. Antrosios jau pats vardas rodo, kad ji turėtų būti visų lietuvių organizacija, kaip plačiai apimanti visus lietuvius ji galėtų būti pajėgi nuveikti didelius darbus, bent kultūros srityje.

Esamosios Lietuvių S-gos patalpos, kurių statyba pritaikinta specialiai mokykloms, ir mokyklos naudojama, netinka kokiam nors rimtesniam kultūros židiniui. Jos gali būti tik pripuolamai panaudotos bendriems kolonijos reikalams ir tai tik rajoninio pobūdžio. Bendro ir specialiai statyto kultūros reikalams namo, kur būtų didžiulė salė, vieša skaitykla su viso pasaulio lietuvių laikraščiais, nakvynės namai, valgykla ir t. t. mes dar neturime. Delsti šio taip svarbaus klausimo išsprendimą būtų nenaudinga.

Reikia tikėtis, kad lietuvių visuomenės parama šiame klausime nebus šykšti. Reikalinga tik, kad kas nors šiuo klausimu rūpintusi ir jį daugiau populiarizuotų spaudoje.

KOVA UŽ TEISYBĘ

POVILAS VONŽODAS

Kas įsivaizduoja sau mūsų kovą už laisvę, kaip siaurai vienos ar kitos partijos politinį reikalą, giliai klysta.

Mus šioje kovoje jungia ne partijų įstatymų paragrafai, ne partijos disciplina — visa tai mūsų gyvenime turi tik antraeilę reikšmę.

Mus jungia ir stiprina Tėvynės ir tautos meilė

Žmonės organiniai supratę tos kovos vidurinę prasmę, visuomet tam šventam reikalui liks ištikimi, nepriklausomi nuo išorinių laimėjimų arba nepasisekimų.

Mes šiandien technikiniai silpni. Pas mus nėra tankų, lėktuvų ir atominių bombų, bet mums jų ir nereikia; pas mus yra tas, kas už viską stipresnis — tėvynės meilė. Laisvės troškimas, tikėjimas į teisybės pergalę yra mūsų tautos dva-

sinė jėga.

Mūsų pergyvenamo amžiaus dvasinis susmukimas privedė prie materialinių ir ekonominių katastrofų. Tautos pergyvena dvasinę krizę ir mūsų misijonieriška Tėvynės išlaisvinimo kovos srovė nukreipta prieš mūsų viengėnių dvasinę krizę, už mūsų tautos politinę ir ekonominę laisvę.

Ateina tas laikas, kada auksas, kaip vertybių mąstas, praras savo reikšmę, tada teisybės idėja taps vertybių saiku ir žmonių santykių derintoja.

Vadintis lietuviu — kovotoju dar ne viskas. Reikia juo būti su dvasinėmis kokybėmis — štai lietuviu už laisvę kovotojo idealas.

Pasakysim tiesiai — tokių kovotojų mūsų tarpe dar nedaug, bet yra daug norinčių tokiais tapti.

Mūsų Tėvynės išlaisvinimo kova turi švarų ir sveiką pagrindą ir čia mūsų stipriausia jėga. Mums nėra reikalo imtis apgaulės ir veidmainiškumo.

Gyvenimo kasdieniškumas verčia visą tai pamiršti ir mes darome daug klaidų, kurios palaipsniui mus nuleidžia į kasdieninių rūpesčių

dugną. Tada pas mus silpnėja idėjos ir pareigos jausmas ir šiokiadieniai rūpesčiai išlenda pirmo-
jon vieton.

Būti aukščiau viso šito, reikalinga visuomet budėti, tikrinti save, statyti sau klausimą: ar aš viską skiriu ir darau Lietuvai, savo tautai, kurios išlaisvinimo idėją nešioju savo širdyje?

Kartu su Lietuvos pavergimu gimė ir išsilaisvinimo kova. Ji praėjo ilgą, sunkų ir didvyrišką kelią. Iki šiam laikui pavergėjas atrodė stipresnis. Daug kas nupuola dvasia, netenka tikėjimo, silpsta kovoje, abejoja pergale.

Netiesa!

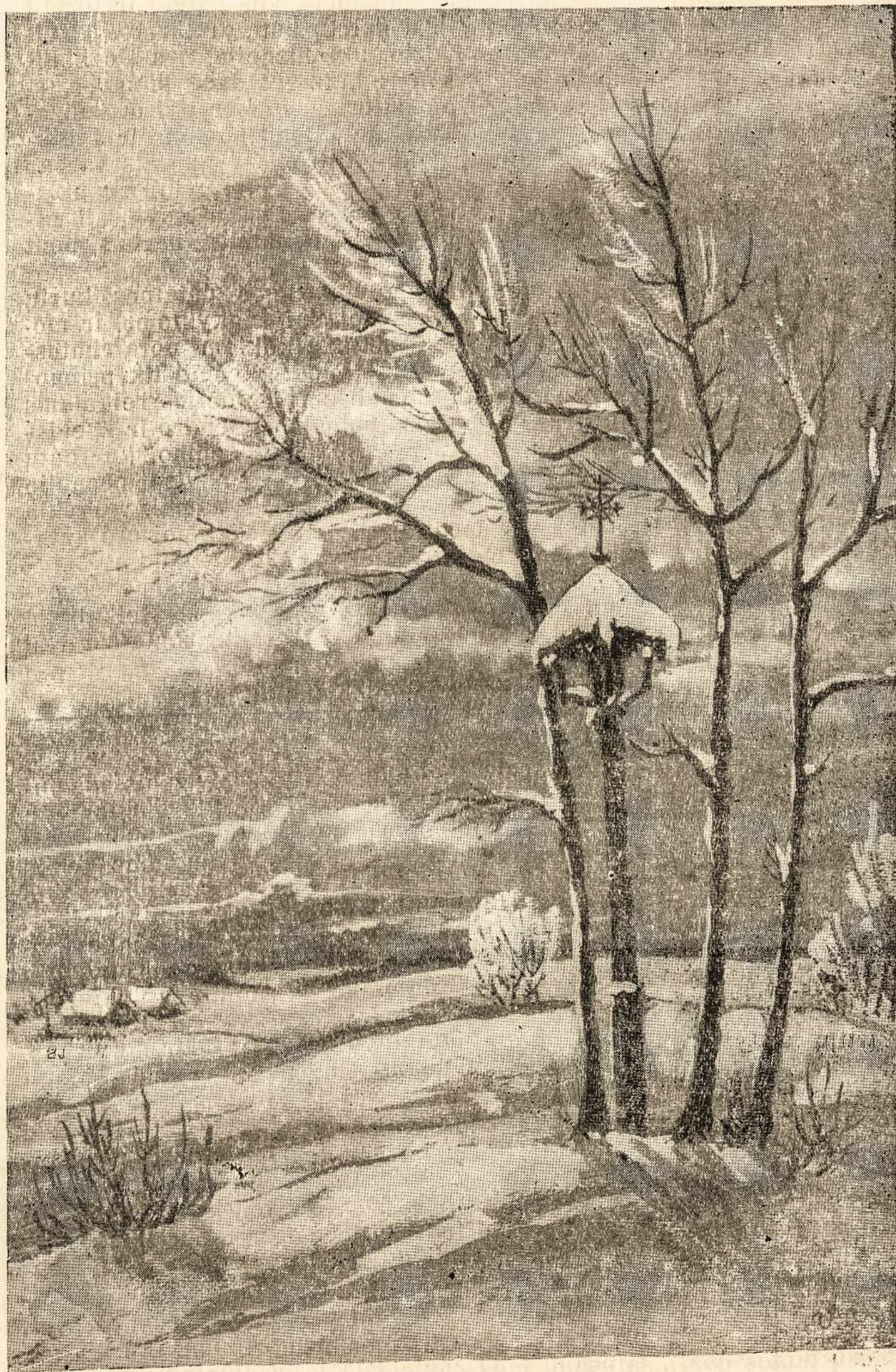
Nors žuvo daug kovotojų, bet nežuvo Tėvynė, nežuvo tauta. Kova tęsiama. Išlaisvinimo idėja liko.

Ji nepriklauso net nuo kovų, pergalių ar pralaimėjimų, tautų ir valstybių, teritorijos praradimo ir materialinių vertybių.

Lietuvos išlaisvinimo idėja gyvena ir gyvens iki tol, kol bus gyva lietuvių tauta. O ši išlaisvinimo kova bus vedama iki galo, iki pergalės, nes tiesa ir tauta visuomet nugalėdavo ir nugalės!

Lietuvių tauta veda išsilaisvinimo kovą ne vardan keršto, ne vardan asmeninių sąskaitų suvedimo. Mes kovojame už teisybę, už kultūrą, už Lietuvos ateitį už gyvenimą ir tautos garbę, už taiką gimtinės laukams.

Mes kovojame už **Naują Laisvą Lietuvą!** Kelkitės ir būkite stiprūs dvasia — Tėvynė laukia

Žiema Lietuvoje

Mažiesiems

Kova su Uodu

Į Mokyklą

Dzin-dzin-dzin skambutis
Į mokyklą šaukia.
Vieškeliais, keleliais
Jon vaikučiai plaukia.

Smagūs ir linksmučiai
Su krepšeliais žengia,
Tartum baltos žąsys
Skrenda per padangę.

Rytmečio saulutė
Šypsosi ir šviečia,
O mokyklos durys
«Prašom klasėn» kviečia.

Prašom — čia rašysim,
Prašom — čia skaičiuosim,
Pertraukos sulaukę,
Žaisim ir dainuosim.

Čia mes su Kolumbu
Per marias keliausim,
Afrikoj matysim
Kaip gyvena strausai.

Čia tėvynės savo
Praeitį regėsime.
Su krivių krivaičiais
Čia pasikalbėsime...

Dzin-dzin-dzin skambutis
Į mokyklą šaukia,
Vieškeliais, keleliais
Jon vaikučiai plaukia.

★

Aš atsiguliau šią naktį
Lovon pailsėti,
Ir jaučiu — kažkoks užimas
Prie ausies girdėti.

Žiū-žiū-žiū ir pastebėjau
Pilkasparnį uodą:
Suka, suka aplink ausį
Ir užmigt neduoda.

Nusileido man ant nosies,
Tai gražiai smuikavo.
Aš supykęs tuoj sugniaužiau
Kietą kumštį savo.

Vai, tai didis buvo smūgis
Dar didesnis dyvas:
Tas uodelis, kaip jau grojo
Taip ir groja gyvas.

«Kad ir gyvas», pagrūmojau,
«Jau daugiau negrosi» —
Ir kad skėliau — net suplojau
Savo vargšę nosį!...

Šaipos, kraipos mėnesėlis,
Kieme šunes loja,
O uodelis, kaip jau grojo,
Taip ir tebegroja...

☆

MES GRĮŠIME Į MOKYKLĄ

Po malonių vasaros atostogų, vasario mėn.
15 d. visi mokiniai grįš mokyklon.

Vieni jų pirmą kartą peržengs mokyklos
slenkstį, kiti tęs toliau pradėtą mokslą.

Uolūs mokiniai gaus gerus pažymius ir pa-
baigoj mokslo metų pereis į aukštesnį skyrių,
O tinginiai — tame pačiame turės pasilikti.

Mokykloje daug dalykų moko. Lietuviukai
prie visų kitų pamokų mokysis ir lietuvių kal-
bos, kad gavę iš Lietuvos laišką mokėtų per-
skaityti ir atgal parašyti.

☆

VISAME PASAULYJE

KAIP GILIAI KOMUNISTAI PASIKASĖ PO JAV-mis

Šveicarų «Wochenzeitung» skelbia įdomios medžiagos apie komunistinę veiklą JAV-bėse. «Rusų pavojaus» supratimas pagaliau atbudo amerikiečių sąmonėje, ypač po Trumano deklaracijos apie sovietų turimą atominę bombą. Parvojaus suvokimas nuvedė į «valymus» (jų seniai reikalavo labiau pramatą politikai). Kiek JAV-bėms komunistai pavojingi? Kiek giliai jie pasikasę po JAV-bių pamatais?

Kandidatas į Prezidentus Remia Sovietų Šnipą

Nesenai San Franciške buvo didelė špionažo byla. Buvo kaltinamas Harry Bridges, buvęs dokų darbininkų JAV ir Havajuose viešpats, viena stambiųjų figurų profesinėse sąjungose. Imigravęs iš Australijos į JAV, jis kreivai prisiekė nesąs komunistas, kai reikėjo gauti JAV pilietybę. Mus ši priesaika nestebina. Ją naudoja ne tik Bridges, bet ir Eisleris ir kiti, kuriems komunistinė moralė leidžia visas priemones kovoje su kapitalizmu. Visa tai šioje špionažo byloje yra paprasta. Nepaprasta tik tai, kad Bridges naudojosi ypatinga Mrs. Roosevelt globa, kad jis buvo remiamas buv. kandidato į prezidentus Willkie...

Teisingumo Ministerijos Pareigūnė Sovietų Šnipas

Judita Coplon jau nuteista. To ji aukšta teisingumo ministerijos tarnautoja vogdavo dokumentus (jų tarpe įtariamųjų šnipinėjimu sovietams sąrašus) ir įteikdavo sovietų pareigūnui prie JTO inž. Gubičevui. Coplon buvo užklupta nusikaltimo vietoje.

Achesono Draugas Nubaustas 5 Metus Kalėjimo

Didžiausią susijaudinimą ir susirūpinimą sukėlė Alger Hiss byla. Dėl jos daug amerikiečių

yra apimti baimės. Hiss buvo vienas stambiųjų asmenų Valstybės Departamente, artimas Achesono draugas (Achesonas su jo broliu buvo biznio partneriai). Prieš kurį laiką Hiss turėjo stoti teisman špionažo buloje. Tačiau bylos svarstymas teisme buvo pertrauktas tardymui papildyti. Tardymą papildant išaiškėjo vis naujų duomenų, vis daugiau aukštųjų pareigūnų įtraukiama į špionažo aferą. Koks intensyvus «patarnavimas» sovietams bavo atliekamas, rodo H. J. Wadleigh prisipažinimas. Tas aukštas Valstybės Departamento valdininkas tik per 1936-1937 metus pardavė sovietams 500 fotokopijų slaptų dokumentų.

Į Hiss'o aferą naujos šviesos įneša buv. Valstybės Sekretoriaus Stetiniaus knyga «Rooseveltas ir rusai». Joje parodytas Hiss vaidmuo Jaltos konferencijoje. Hiss'as tada buvęs Rooseveltto piktoji dvasia. O jis ten buvo viena įtakingiausių figurų. Nė viena formulė nepraėjusi be Hiss'o «aprobato». Jau tada jis buvo sovietų šnipas. Dabar jį teismas nubaudė 5 metams kalėjimu.

Harry Hopkins ir Harry Wallace Sovietų Tarayboje

Oro laivyno kapitonas G. R. Jordan karo metu buvo Great Falle aerodromo (Montanos valstybėje) komendantu. Jis savo akimis matė, kaip rusai, Rooseveltto draugo ir patikėtinio Hopkinso ir tuometinio viceprezidento Wallace padedami, gabenosi uranumą ir «sunkųjų vandenį». Gabenosi slaptuosius atominių fabričių braižinius ir net didžiausią karo paslaptį — radarą. Jordan pranešimas veda prie naujų paslapčių atskleidimo. Jau nustatyta, kad uranijų ir «sunkųjų vandenį» sustabdė rusams tik įsikišus saugumo organams. Tada tik rusai susirašo naują kanalą per Kanadą. Jordano pareiškimus sutvirtino atominis autoritetas gen. L. R. Grovas, paliudydamas, kad anais laikais savo vieno vizito metu par viceprezidentą Wallace jis pats atsisakė informuoti Walla-

ce apie atominę pažangą. Paklaustas kodėl, gen. Groves paaiškino: «Mes galėjome šiek tiek rizikuoti savo saugumu, norėdami greičiau laimėti karą, bet tokia beprotiška rizika, kuri su laiku atsikreips prieš mus pačius, aš negalėjau spekuliuoti».

Šie duomenis vaizdžiai rodo, kaip giliai ir plačiai išsikeroję komunistinės šaknys JAV-bėse. Nenuostabu, kad rimti amerikiečiai yra dėl to labai susirūpinę. Kiekvienam savaime kyla klausimas, o kiek neatskleistų šnipų, kurie, užsidėję padoraus amerikiečio kaukę, eina atsakingas pareigas ir dirba išdavimo darbą.

NAUJAS NACIZMO PAVOJUS

Kai baigėsi karas, nugalėtojai buvo pasiryžę ne tik karo nusikaltėlius, už įvykdytus žiaurumus nubausti, bet ir pačią Vokietiją visiems laikams nuginkluoti ir perauklėti, padaryti gerais demokratais. Pirmąją dieną plano įvykdė. Nuremberg teisme buvo nuteista daug vokiečių sušaudymui, pakorimui ar ilgiems metams kalėjimo. Kurį laiką ardė fabrikius išvežant juos į nugalėtojų kraštus. Bet dabar ir fabričių išmontavimas sustojo. Iš rusų okupuotos Vokietijos pradėjo eiti neramios žinios. Rusai pradėjo mobilizuoti, po policijos priedanga, kariuomenę. Vakarų sąjungininkai ruošiasi tuo pat atsakyti — leisti vakarų Vokietijai ginkluotis.

Sunaikinti nacizmo irgi nepavyko. Kol bus nacių, tol gyvuos, kad ir pogrindžiuose nacizmas. Ir vokiečių «perauklėjimą» amerikoni ir anglai jau «pamiršo». Rimtesni reikalai ir problemos užima jų vietą.

Užsienio spauda rašo, kad nauja nacizmo banga ateina iš Austrijos. Ten juos atstovauja Kraus partija, paskutiniaus rinkimais gavusi arti pusės milijono balsų ir seimam pravedusi 16 atstovų. Tiek pats Kraus, tiek artimieji bendradarbiai, Henrik Kernmayer, Fritz Stuber ir kiti, Hitlerio metais vra buvę uolus naciai, aktyviai dalyvavę Austrijos demokratijos laidotuviuose, atentatuose prieš demokratiškos Austrijos vadus. Idėjos tegali būti nugalėtos tik priešingomis idėjomis, bet ne jėga. Tas pats ir su nacizmu. Jei atsiras nauji demokratiški sąjudžiai, nacizmui bus galas.

TRUMANAS PATVIRTINO HIDROGENINIŲ BOMBŲ GAMYBĄ

Amerikoje ir užsienyje su dideliu susidomėjimu buvo laukiama, ar Amerikos vyriausybė patvirtins hidrogenio bombų gamybą, kuri tukstantį kartų yra galingesnė už atominę bombą.

Viešoji nuomonė, parlamento ir senato atstovai, pozicija ir opozicija, demokratai ir respublikonai, didžiama balsų pasisakė už naujo ginklo gamybą. Galutinį žodį tarė vyriausias ginkluotųjų jėgų viršininkas prezidentas Trumanas. Jis pareiškė, duodamas įsakymą gaminti hidrogenio bombą, kad yra atsakingas už tai, kad kraštas būtų pasiruošęs apsiginti nuo bet kio užpuolimo. Atominės Energijos Komisijai yra įsakyta tol dirbti, kol bus prieita prie tarp tautinės atominės energijos kontrolės, kada jau nebus pavojaus, kad prieš kurią nors kraštą galėtų būti pavartota atominis ginklas. Ir šį prezidento nutarimą parlamentas ir senatas vienbalsiai užgyrė.

Stebėtojų specialistų nuomonė Amerika pirmąją hidrogenio bombą pagamins vienerių metų laikotarpyje.

Mokslininkai tvirtina, kad atominė bomba atseis nedaugiau kaip šimtą milijonų dolerių. Pirmoji atominė bomba padaryta iš uraniaus metalo, atsėjo du bilijonų dolerių.

Hidrogenio bombų fabrikai bus ypatingoje apsaugoje, kad išvengtų sabotažo. Arčiau, kaip 100 mylių joks prekybinis lėktuvas, be ypatingo leidimo, negalės prisiartinti. Atominių ginklų fabrikai yra Tenessee, Naujosios Meksikos ir Vašingtono valstijose, Amerikos vakaruose.

“Tauta, kuri praloš ginklavimosi lenktynėse, yra žuvusi”, rašo vienas Amerikos laikraštis.

Atominės energijos klausimu Prez. Trumano pasisakymas gilias įspūdžio padarė Europoje. Laikraščiai ir radio plačiai rašo ir kalba.

TIK KOMUNISTAI PRIEŠINGI

Kai Prez. Trumano lemia-

mą žingsnį sveikina visa tauta, tai komunistai siunčia protesto telegramas prezidentui prašydami sustabdyti hidrogenio bombos gamybą ir prašydami, kad Amerika atnaujintų su Rusija derybas. O kad komunistai taip elgiasi nėra ko stebėtis. Jiems Maskva taip liepė. Buvo laikai, kada vakarų demokratijoms mulkino akis, bet tik jau ne šiandien...

Amerikos oro pajėgų viršininkas Stuart Symington, pareiškė, kad kiekvienas Amerikos pilietis privalo žinoti: 1. kad anapus “geležinės uždangos” sprogo atominė bomba (rusai darė bandymus). 2. Anapus “geležinės uždangos” yra ginkluotos oro pajėgos paruoštos užpulti bet kurią Amerikos teritorijos dalį, panaudojant atominius ginklus. 3. Amerika dar nėra pakankamai pasiruošusi puolimui atmušti. Yra pavojaus, kad Rusija gali pralenkti Ameriką apsiginklavime. Ir šiose sąlygose betkoks karo reikalams sumažinimas būtų didelė klaida.

Vakarų Vokietijos vyriausybė svarsto galimumus kaikurias įstaigas perkelti Berlynan.

Rusai reikalauja, kad Japonijos imperatorius būtų teisiamas kaip karo nusikaltėlis. Jis kaltinamas ruošimu bakteriologinio karo. Taip pat reikalaujama patraukti teisman 12 aukštųjų karininkų. Įdomu, kada bus patrauktas teisman Stalinas už visas žudynes, kurios dar ir šiandien tebevykdomos.

Maskva iš komunistinės Kinijos vyriausybės “išsiderėjo” aviacijos bazes Minijos teritorijoje. O submarinams - jos uostuose.

Lenkijos ministeris Ceslaw Bodrowski, Švedijoje, protestuodamas prieš rusiškų komunistų saugumą Lenkijoje, atsisakė iš savo pareigų ir apsigyveno Prancūzijoje kaip politinis pabėgėlis. Taip pat pasielgė ir Vengrijos igaliotas ministeris Jules Shoepflin, Švedijoje.

Italijoje sudaryta nauja vyriausybė, kurion įeina dvylika

krikščionių demokratų, trys socialistai ir trys respublikonai.

Italijos vyriausybė šiais metais nori pradėti vykdyti žemės reformą. Italijoje yra daug didelių dvarų, o šalia jų milijonai bežemių darbininkų, kurių gyvenimo sąlygos yra nepavydėtinos. Žemės reforma jau senai yra pribrendusi.

Brazilijos vyriausybė veda derybas su atatinamomis įstaugomis Amerikoje dėl sąlygų panaudoti privatų kapitalą Brazilijoje. Iš Brazilijos reikalaujama tam tikrų garantijų, kad idėtam kapitalui nebūtų pavojaus. Derybos vyksta palankiai.

Sausio mėn. 27 d. buvo pasirašytas tarp Amerikos ir Atlanto pakta pasirašiusių valstybių, karinės pagalbos programa (PAM — programa de asistencia militar), kurią pasirašė:

Anglija, Prancūzija, Belgija, Olandija, Danija, Norvegija, Luksemburgas ir Italija. Programa įėjo galion nuo jos pasirašymo valandos.

Amerika pasirašiusius kraštus apginkluos, kad užkirtus kelią komunizmui vakarų Europoje.

Komunistai, sulig Maskvos pareidymų, stengsis trukdyti plano vykdymą. Visuose Europos uostuose varo propagandą, kad darbininkai atsisakytų iškrauti atvežtus ginklus.

Tačiau didelė dauguma Europos darbininkų pamatė šį komunizmo manevrą, kad čia siekiama ne darbininkų gerbūvį, bet rusiškajam imperializmui pasitarnauti. Todėl atsisako paklusti Fremliaus diktatorių įsakymams ir atvežtus iš Amerikos ginklus iškraus.

BRAZILIJOJE

Vidaus politikoje visų dėmesys nukreiptas į suradimą vieno bendro kandidato į prezidentus. Bet visi pasitarimai tik laiku praleisti. Kiekviena partija siūlo savo kandidatus.

São Paulo gubernatorius Adhemar de Barros sakosi, sutiktų būti kandidatu, jeigu Novelli Junior, dabar vice-gubernatorius, atsisakytų iš savo pareigų, neužimtų gubernatoriaus vietos.

Minas Gerais nori išstatyti kandidatu Milton Campos, o trabalistai stato Getulio Vargas.

Lietuviai BRAZILIJOJE

LIET. KAT. JAUNIMO SĄJUNGA «VYČIUS»

21 d. sausio mėn. 1950 m. Dariaus ir Girėno salėje suruošė vaidybos ir šokių vakarą.

I šį vakarą, lygiai kaip ir į 1-X-1949 išpildytą koncertą, svečių prisirinko pilnutėlė Dariaus ir Girėno salė.

Vyčiai nors ir nedidelė, bet labai drausminga, švari ir kultūringa organizacija, yra laimėjusi visas S Paulo lietuvių simpatijas. Tą ji pasiekė gražia tvarka ir labai rūpestingu programos parengimu. Vyčiai nešima labai sunkių kūrinių. Jie visa širdimi įsigilina į lengvus ir vidutinio sunkumo dalykus, ir gražiu išpildymu sužavi žiūrovus. Taigi, čia visa jų pasisekimo paslaptis!

Šį kartą «Vyčio» vaidybos mėgėjai suvaidino Paparonio 3-jų veiksmų scenos vaidinį «Rytojaus Diena», atkūriantį paskutinę spaudos draudimo dieną Lietuvoje 1904 metais. Tuo metu kova už spaudos laisvę jau buvo arti galo ir visa Lietuva tą nujautė. Tokie dideli laimėjimai neateina netikėtai. Pavasarį praneša šilti vėjai ir vieversiai.

Pirmajame veiksme matėme Vincų šeimą, kietą, užsispyrusią savo lietuviškume, bet ramią ir pasitikinčią. Vincui, kurį naturaliai išpildė Vladas Jurgutis galėtų būti nuostabu gal tik tas, jei kas drįstų paabejoti dėl lietuvių teisės į savo kalbą, tautiškumą ir spaudą. Jis net savo vaikus leidžia į valdišką mokyklą, bet jis pats patikrins ar ten gerai jo vaikas mokomas, o kas negerai, — šalin iš rankų ir iš galvos! Sūnus auga kovotoju.

Motina Magdalena turėjo daug rūpesčių nespėdama sekti mažesniojo sūnaus pažangos elementoriuje ir vargo su naujais lietuviškais žodžiais išstumiančiais svetimuosius skolinius. O trumpoje Vinco žmonos Magdalenos rolėje, p-lė Aldona Jonokaitė parodė tikro talento žybtelėjimą vaidyboje. Ji sugebėjo savo rūpesčius ne tik žodžiais išsakyti, bet net gi judesiais pergyventi, rankos pirštų tiesime

išreikšti. Jai pavyko atkurti tikrovę, kuriai žiūrovai patikėjo besąlyginiai.

Abu berniukai — Jonukas (Algirdas Tamoliūnas) ir Motiejus (Lionginas Gaigalas), o jo užaugusio rolėje (Juozas Gaigalas) buvo tokie tikri lietuviško kaimo geros šeimos vaikai, jog mes patys lengvai miutyse sugrįžome į tą gražų amžių, kai klumpikes nešėme į liaudies mokyklą.

Antrojo veiksmo rusų žandarai (Jonas Šatas ir Juozas Karpavičius už juos), pasirodė toki vėjo maišai, koki veisiasi tik anapus Volgos... Tiedu buvo radę ano meto Lietuvoje toki gerą gyvenimą, jog jiems net galvon netilpo, kodėl jiems įsakyta gaudyti «popiorins».

O kai į sceną įsiveržė pats žandarų viršininkas (už jo dušią draskėsi ir niršo Vitas Sauka), publika vietoje pykti už tokius persekiojimus, prapliupo juokais. Istorijos svarstyklėse visi rusų darbai mūsų žemėje ir ir buvo ne kas kita, kaip kvailio «juokun darbs», deja, mūsų tautą žiauriai kankinęs...

Trečiame akte, spaudos grąžinimo manifesto skaitymas, persistengusi žandarų viršininką pastatė visų jo pastangų beprasniškumą, išryškinęs priedarčio sugniužimą kovoje prieš tautą.

Dainos kalėjime ir dainos už kalėjimo sienų nuskambėjo laimėjimo džiaugsmu ir viltimi į rytojaus dieną.

Publika lengvai suprato kuklaus paprastumo ribose praveštą inscenavimą, ir nuosaikaus suderinimo bei suvaidinimo užburta, priėmė vaidinį, tarsi, už tikrą gyvenimišką regyklą.

Gausiais plojimais ir iššaukimu pasirodyti, žiūrovai stengėsi atsilyginti vaidintojams ir p. Žibui už režisūrą.

Vyčius reikia nuoširdžiai pasveikinti su pasisekimu ir padėkoti, tautinę, lietuvišką vaidybą mėgstančiųjų lankytojų vardu, už naują kultūrinį įnašą į mūsų dienų gyvenimą.

Menas padeda suartėti. Po šio «Vyčio» laimėjimo... net Tarybų Lietuvos šalininkai per

savo spaudos šefą paskelbė už tai viešą «ačiū», kartu perduodami pažadą, kad iš jų pusės užpuolimo muštynėmis daugiau niekur nebus... Kultūreja... Ko daugiau bereikia?

— Sausio mėn. 23 d. įvyko Lietuvių Sąjungos Brazilijoje metinis narių susirinkimas, kuriame išrinkti šiemetams valdybon: M. Dantas, J. Matelionis, L. Gaigalas, B. Stankevičius ir M. Tamaliūnas.

Praeitais keleris metus Liet. S-gai pirmininkavo A. Bagdonas, kuris savo takto dėka mokėjo palaikyti korėktiškus santykius su kitomis organizacijomis. To viso pasekmė buvo bendrai ruošiami vasario 16, išėvių dienos minėjimai.

Šių metų valdyboje yra žmonių, kuriems organizacinis, bei visuomeninis veikimas nėra svetimtas. Todėl reikia tikėtis, kad ši valdyba netik sugebės gerai tvarkyti Sąjungos reikalus, bet ir ras bendrą kalbą, reikalui esant su kitais lietuviškais sambūriais.

— Bendruomenės choro koncertas yra numatytas, tuoj po Velykų, balandžio mėn. 15 d.

— Po koncerto bus statoma Vaičiūno drama «Sudrumstoji ramybė». Repeticijos eina visu smarkumu.

— «Vyčio» choras apie liepos mėnesį numato suruošti koncertą. Prieš koncertą mėgins suvaidinti dramą. Tolimesnėje ateityje yra pramatyta pastatyti operetę «Adomas ir Jeva».

— Vasario 19 d., 15 val., Bendruomenės Choras vėl rengia įdomų popietį V. Zelinos mokyklos salėje.

Maloniai kviečiam atsilankyti.

— Mirusio likusiai šeima. lo-
mai paaukojo:
Aleksas Gral
Adomas Buči
Klemensas Jū
Užaujčiantieji,
tą šeimą, prašol
liau.

Visiems aukoji
džiai dėkojame.

Savišalį

☆ ☆

ANGELA JOTEIKAITĖ

«Vyčio» S-gos aktyvi narė ir choristė šiomis dienomis įstojo į seselių pranciškiečių vienuolyną. Tai jau šešta lietuvaitė S. Paulyje įstojusi vienuolynan.

— DP Savišalpos kasos valdyboj įvyko pasikeitimų. Pirmininkui prof. A. Stoniui sveikatos sumetimais pasitraukus, jo vietą užėmė vice-pirmininkas inž. Bačelis, o vice-pirmininko — H. Valavičius.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Bendras, Bendruomenės, Sąjungos ir «Vyčio» Lietuvos nepriklausomybės minėjimas yra numatytas 12 d. vasario mėn., Mokoje, rua Lituania, 67, 15 val. Programoj bus chorai, solistai i. t. t.

«AIDAI»

Mėnesinis kultūros žurnalas «Aidai» nuo Naujų Metų pradėdamas leisti Amerikoje. Redaktorium pakviestas rašytojas A. Vaičiulaitis. «Aidus» galima užsisakyti rašant šiuo adresu: Aidai, Kennebunk Port, Maine, USA. arba čia Brazilijoje per kun. P. Ragažinską, caixa postal 4118, São Paulo.

DĖMESIO!

Jaunimo S-ga «ALEGRIA», vasario mėn. 19 d. ruošia pikniką į Praia do Awai.

Norintieji piknike dalyvauti rankasi prie largo S. José Vila Zelina 5 val. ryto.

«MŪSŲ LIETUVĄ» Pasveiki-

no H. J. JAKUŽAITIS, gyv. Jaegerhanstr. 26, Heilbronn (Hospital) U.S. Zone, Germany, kuris atsiuntė laišką, kuriame džiaugiasi gaudamas pasiskaityti «M. L.» laikraštį ir dėkoja už jos siuntinį visų lietuvių vardu, kurie kartu su juo besigydo sanatorijoje. P. H. J. Jakuzaitis gydos sanatorijoje jau devyni mėnesiai ir tikisi iki pavasario pasveikti, o paskui emigruoti į užjūrius. «Mūsų Lietuva» nuoširdžiai dėkoja už sveikinimus ir linki p. H. J. Jakuzaičiui kuo greičiau pasveikti. «Mūsų Lietuva» labai džiaugtųsi, kad p. H. Jakuzaitis prisiųstų mums rašinių apie Vokietijos lietuvių gyvenimą ar kitomis lietuvių gyvenimo temomis, kaip jis savo laiške rašo. Talpinsime su malnumu ir siuntinėjime toliau mūsų laikraštį.

— Antanas KAIRYS Vila Zelinoje Rua Sete, 50 prie Praça S. José, atidarė dviračių taisy-mo dirbtuvę ir parduotuvę.

— Joteikai atidarė Rua da Mooca 416, krautuvę ir restoraną.

Skaitykime, Mūsų Lietuvą!

Dėmesio

Lapos ir V, Anastazijos lietuviu patogumui «Mūsų Lietuva» galima gauti Lapoje «Casa S. Jorge» (p. Matelioniu krautuvėje), Rua 12 de Outubro, 237.

Ro nos miesto vaizdas

MŪSŲ MĖRUSIEJI

A. A. Ieva MAGILIENĖ

Sausio mėn. 23 d. Vila Beloje Rua das Petunhas 41, aprūpinta šventais sakramentais. mirė Ieva Magilienė, 64 m. amžiaus. Velionei neseniai buvo padaryta operacija ir sveikata jau stiprėjo, bet netikėtai prisimetė plaučių uždegimas, kurio jau nuvargintas operacijos organizmas nebeatlaikė.

Lietuvoje gyveno Kriaunėnų kaime, Aleksandravėlės parapijoje. Brazilijon atvyko 1927 m. su visa šeima, trimis sūnumis ir trimis dukterimis. Sūnus ir dukterys, išskiriant Praną, yra sukūrę šeimas. Velionė būdama gera motina sūnų, dukterų ir anukų mylima ir pažįstamų gerbiama. Todėl nenuostabu, kad laidotuvės atrodė didžiulė procesija.

A. A. Magilienė, kaip visa šeima, visuomet paremdavo lietuvių katalikų reikalus. Buvo narė Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos ir Maldos Apaštalavimo.

Teilsis Viešpatyje.

— Sausio mėn. 22 d. mirė Juozas Kujevas 37 m. amžiaus. Kurį laiką velionis dalyvavo Bendruomenės chore.

MIELI LIETUVIAI!

Vasario 16-toji mūsų mintis pakelia į didžiųjų mūsų tautos laimėjimų dienas.

Vasario 16-toji drauge primena mums tragingą mūsų tautos dabartį ir mūsų didžiąją pareigą prarastąją laisvę tautai vėl iškovoti.

Vasario 16-toji ypač šaukia mus, kurie palikome savąjį kraštą, kad pasitraukę į naujas pozicijas, kovotume, iki Lietuva bus išlaisvinta.

Per pastaruosius 5 metus įtempomis jėgomis darėme, ką galėjome, kad įvykiai nepakreiptų Lietuvos reikalo į blogąją pusę, kad Lietuvos byla būtų nuolat gyva. Nežiūrint kiek Lietuvai būtų palanki tarptautinė padėtis, neturime užmiršti, kad tikrieji Lietuvos laisvinimo kovotojai esame mes patys ir kad mūsų pastangos turi ne mažėti, bet vis labiau įsitempti. Lėšos Lietuvos laisvinimo veiklai yra pirmutinė jos veiksmingumo sąlyga. Veiklai reikalingus piniginius išteklius galime ir privalome mes patys sudaryti. Vienas svarbiųjų išipareigojimų kenčiančiai ir žudomai Tėvynei — tai mūsų pinigine parama Lietuvos laisvinimo kovai.

Gyvendami vargo ir nežinios dienas DP stovyklose, tremtiniai vistiek mokėjo atsisakyti net būtinausio ir pastoviai dėjo našlaitės skatiką bendram mūsų reikalui. Tremtiniam apleidžiant Vokietiją Tautos Fondas netenka žymios dalies artimų savo rėmėjų. Nežiūrint kraštutinio taupumo Tautos Fondo lėšos mažta. Lietuvos laisvinimui vadovaujantieji organai jau skaitosi su pavojum, kad ištekliam

mažtant negalės pilnai savo uždavinių vykdyti ir darbui užsimoti taip, kaip reikalauja padėtis ir galimūnai leidžia, Dėl to politinei veiklai piniginių išteklių patikrinimas darosi neatidėliotinas. Tautos Fondo pajamos turi būti nuolatinės, kaip nuolatinė yra pati laisvinimo kova.

Mes galime būti pastatyti prieš nenumatytus įvykius ir staigius sprendimus. Todėl Tautos Fonde butina turėti kad nors ir kukli lėšų atsarga, kad kritišku momentu lėšų trūkumas nesukliudytų būtinausių žygių. Mes turime būti pasirengę visiems eventualumams.

Artimiausiu laiku Tautos Fondui pastovių pajamų patikrinimo reikalas Finansų Tarnybos bus pakartotinai iškeltas visiems pasaulio lietuviams. Reikia eiti prie tremtinių jau išmėginto pastovaus — viena ar kita forma — apsidėjimo Lietuvos vadavimo reikalui.

Vasario 16-tosios metinės yra tradicinio Tautos Fondo aukų vajeaus diena. Ir šiemet šis tradicinis laisvinimo aukų vajeaus turi būti kiek galint energingiau pravestas, kad jaučiamai papildytų mažėjančius Tautos Fondo išteklius.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Vykdomosios Tarybos vardu mes kreipiames į Jus, Brangūs Lietuviai. Padarykite viską, kas yra Jūsų galioje, kad šių metų Vasario 16-tosios minėjimas kiek galint plačiau būtų panaudotas Tautos Fondui paremti. Nuo Vasario 16-tosios aukų vajeaus išdavų daug pareis ir Lietuvos laisvinimo artimiausių darbų platesni ar siauresni galimūnai. Todėl šiam aukų vajeui tinkamai praveisti nuoširdžiai Jus prašome nepasigailėti nei triūso, nei šir-

dies.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Vykdomosios Tarybos Pirmininkas

M. Krupavičius

Finansų Tarnybos ir Tautos Fondo Valdytojas

Prof. J. Kaminskas

Vasario 16-tosios Aukų Vajeui

Vykdyti Instrukcija

Brazilijoje. Vajeaus vykdo šių kraštų lietuvių organizacijų centrai savo nustatyta vykdomo tvarka. Surinktas aukas iki atskiro patvarkymo laiko pas save Tautos Fondo dispozicijoje. Apie vajeaus eigą ir rezultatus painformuoja Tautos Fondą, neveliau, kaip iki 1950.3.2

Bendri nurodymai.

Vajeaus pradžiai nustatomas 1950.2.12 terminas ir vajeaus pabaigai — 1950.2.26. terminas.

Visais vajeaus ir apskritai Tautos Fondo reikalais raštus siųsti: Prof. J. Kaminskas (14b) Reutlingen Lederstr. 94 (Lit. Rotes Kreuz) Germany.

PARDUODAMAS ŪKIS

7,5 alkierių pirmarūšės žemės su trobesiais ir dideliu sodu, ūkis labai geroje vietoje, ant kelio į Curitybą. 106 kilm. nuo São Paulo. Didysis kelias eina per ūki.

Kreiptis: Antanas Andriuškevičius - Vila Prudente, Rua Ibitirana, 501. Nuo 18 val.

★

Dėmesio! Dėmesio!

LIETUVIŲ SAJUNGA BRAZILIJOS ruošia grandiozinį

KARNAVALA

Lietuviams, kuris prasidės 18 d. ir baigsis 21 d. š. mėn. 19 ir 21 d. d. įvyks pasilinksminimai ir popiečiais nuo 14-18 val.

Kviečiame visus tautiečius linksmi praleisti šį karnavalą lietuvių salėje,

Rua Lituania, 67, Moóca

Salėje bus ir staliukų, kas pageidauja prašome užsisakyti iš anksto vietoje pas Bronių Stankevičių

Atsilankiusius aptarnaus puikus lietuviškas bufetas.

Kam Reikalinga **GALVANIZUOTŲ VAMZDŽIŲ** nuo 1/2 iki 2-jų poligatų šulinyje pompai įvesti, ar kitiems namų reikalams ir nori pigiausia kaina pirkti — kreipiasi nieko nelaukdamas į mūsų tautiečio

- KAZIMIERO NARUSEVICIAUS FABRIKA -

VILA BELOJE

Rua Jorge Faleiros Nr. 5

kur yra visokios medžiagos sandėlys, arba teirautis raštinėje mieste, Rua Benjamin Constante, 122, 8-tas aukštas, salė 801. Telefonas — 3-3867.

PIRKIME GERIAUSIA PREKE — PIGIAUSIA KAINA!

PAREMKIME TIK SAVUOSIUS! LIETUVISKA FOTO ATELJE "FOTO PRINCEZA"

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

♦♦♦♦

Aplankykite!

Savininkas - Vladas POCIUS

Jei reikia tavo **AUTOMOBILIUI** vidus iškloti medžiaga ar oda, arba nori bendrą reformą padaryti savo

MAŠINOS,

visuomet kreipkis į

ALEKSÉJAUS ir OTAVIO

Tapeçaria "ALEX"

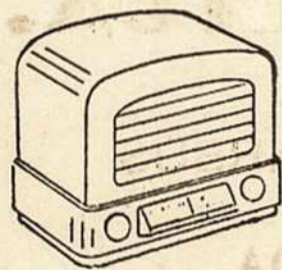
Posto de Serviços "Vila Prudente"

RUA IBITIRAMA, 200 — — V. PRUDENTE

Residencija: AV. ZELINA, 691

"A SUA MUSICA"

MĖGIAMIAUSIA MUZIKA

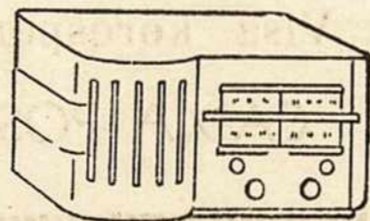

Plokštelės lietuvių, vengrų, lenkų ir kitomis kalbomis. Paskutinės naujovės iš Argentinos, Amerikos, Meksikos.

Geriausi RADIO APARATAI pigiausiomis kainomis.

Elektros įvedimas.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS!

Užeik į «A SUA MUSICA»

Avenida Zelina, Nr. 595 — Vila Zelina — São Paulo

Rūbas tada tik yra gražus ir geras, kuomet yra gerai pasiūtas

KAINOS VISIEMS PIRKIAMOS

Siuvėjas:
Paulo Ambrazevičius
Av. Zelina, 720 - Vila Zelina

UŽSAKYKITE

MŪSŲ

LIETUVA

SVO PRIETELIAMS

CASAS
SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526—510
Rua 12 de Outubro, 237

FABRIKAS IR RAŠTINĖ:

Rua Javaés 719
São PauloAr jau žinai,
kad

"Casa Caçula"

Juozas Stokna &
Irmãos

AV. ZELINA, 646

parduoda pigiau
kaip kituraluminis, porcele-
ninius indus, šaukš-
tus, šakutes lėkštes,
kristalinius stiklus,
įvairių rūšių žais-
lus, lėles, pilnus rin-
kinius indų pietums,
kavai.Papuošalus Kalėdų eglutėms
ir įvairius žaislus. Atlieka elek-
tros įrengimo darbus ir t.t.

≡ Viskas pigiausiomis kainomis! ≡

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA